

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

2011

ΒΙΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
2011

ΒΙΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Εταιρεία Συγγραφέων

Κοδριγκτώνος 8

112 57, Αθήνα

Τηλ.: 210 8231890

Fax: 210 8232543

e-mail: grwisoc@otenet.gr

URL: <http://www.dedalus.gr>

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αλέξης Ζήρας

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Έλενα Χουζούρη

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κώστας Κατσουλάρης

ΤΑΜΙΑΣ

Ιωσήφ Βεντούρας

ΜΕΛΗ

Στάθης Κουτσούνης

Κλαίτη Σωτηριάδου

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Λένα Σάββαρη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Κώστας Κατσουλάρης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

SP.COM (213 0419007)

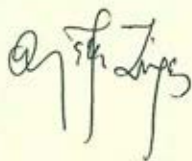
Το Δ.Σ. της Εταιρείας Συγγραφέων ευχαριστεί θερμά τις Εκδόσεις Ψυχογιός, που είχαν την καλοσύνη να αναλάβουν το κόστος της εκτύπωσης και της βιβλιοδεσίας του φετινού μας ημερολογίου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι,

Η βία είναι μία από τις πρωταρχικές έννοιες με τις οποίες ασχολήθηκε η λογοτεχνία, ακόμα και στις πρώτες της εμφανίσεις. Τα μεγάλα ασιατικά και ευρωπαϊκά έπη, του *Γκιλγκαμές* και της *Καλεβάλα*, έργα που επινοήθηκαν από το κοινό ταμείο της λαϊκής φαντασίας, είναι γεμάτα με αγώνες και σκηνές βίας, με πρωταγωνιστές πρόσωπα μυθικά. Αλλά πίσω από αυτές τις μεταμφιέσεις υπάρχουν οι δυνάμεις της φύσης και της κοινωνικής οργάνωσης, τις οποίες σε κάθε εποχή η δημιουργική φαντασία βλέπει με το δικό της τρόπο, δίνοντας ενίοτε ένα διαφορετικό νόημα στο τι είναι καλό ή κακό, δίκαιο ή άδικο, ηθικό ή μη ηθικό. Το ίδιο συμβαίνει και στον Όμηρο, στην *Ιλιάδα* και στην *Οδύσσεια*, το ίδιο και στην κλασική δραματουργία, το ίδιο και στα σημαντικά ή στα λιγότερο σημαντικά έργα της εποχής μας. Η βία ως δομική έννοια της λογοτεχνίας ποτέ δεν ήταν χωρίς νόημα, υπηρετούσε κάποιο σκοπό, θετικό ή αρνητικό, ακόμα και αν η εκδήλωσή της δείχνει απλώς τα αρχέγονα έγκατα της ανθρώπινης φύσης και το πώς αυτά μεταμορφώνονται σε δράση. Ακόμα και αν η καταστροφική έντασή της οδηγεί στα αντίθετά της, στο φόβο, στη μη-βία ή στην παθητικότητα.

Για το *Ημερολόγιο 2011* της Εταιρείας Συγγραφέων, διακρίναμε ότι είμαστε και πάλι σ' ένα χρονικό σημείο όπου η βία εκδηλώνεται πλέον ανοιχτά και με ποικίλους τρόπους. Τη βλέπουμε να παίρνει τη μορφή της κρατικής και της θεσμικής καταστολής, του οικονομικού αφανισμού, να γίνεται αντίδραση κοινωνικών ομάδων, να βγαίνει ως άμεση βία από τις σχέσεις των προσώπων, τις ερωτικές σχέσεις, τις σχέσεις της οικογένειας. Να οξύνεται σε τέτοιο σημείο, ώστε να χτυπά ως τυφλή βία. Δεν είναι δηλαδή ένα οποιοδήποτε, απλό θέμα, αλλά ένα δομικό στοιχείο της καθημερινότητάς μας. Γι' αυτό και ζητήσαμε από τα μέλη μας τη συνδρομή τους, να αποτυπώσουν με κείμενά τους, ποιητικά ή πεζά, τον τρόπο με τον οποίο βλέπουν εκείνα την εκδήλωση της βίας όχι μόνο στο άμεσο περιβάλλον τους, αλλά και γενικότερα στο σύγχρονο κόσμο.

ΑΗΔΙΑ, Η ΑΛΛΗ ΜΕΡΙΑ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ

Σκέφτομαι πως η αηδία είναι η άλλη μεριά του φόβου. Είναι όμως ένας φόβος «άλλος». Φόβος όχι ότι θα εκμηδενιστώ, αλλά ότι αυτό το άλλο πράγμα θ' απλωθεί σαν μελάνι πάνω στο τυποχάρτο και θα με συμπεριλάβει. Θα γίνω το ένα που κανείς και τίποτα δε θα μπορεί πια να με ξεχωρίσει απ' αυτό. Αυτό το τι; Αυτό που η ουσία του μου είναι μισητή. Για τον ποντικό, π.χ., ακούς πάντα: «Σιχαίνομαι», «Φοβάμαι», κι οι δύο κραυγές βγαίνουν σχεδόν με την ίδια ανάσα. Κι ένας άνθρωπος που σου προκαλεί αηδία; Πρώτη αντίδραση: δε θέλω να 'ρθει κοντά μου, δε θέλω να μ' αγγίξει. Σιχαίνομαι τη μυρωδιά του. Φοβάμαι ότι αυτή η μυρωδιά θα με πάρει και μένα μαζί της, θα μυρίζω κι εγώ έτσι, όσο που κι εγώ η ίδια θα ξεχάσω ότι πριν μύριζα αλλιώς. Η απέχθεια, η αηδία, η αποστροφή είναι, για μένα, εκφράσεις βαθύτατης ανασφάλειας, φόβου μήπως χάσουμε τον εαυτό μας μέσα σ' ένα στοιχείο που δεν μπορούμε να ελέγξουμε, αλλά που ξέρουμε (μας είπαν; μας επέβαλαν; το ένστικτό μας το λέει;) ότι αργά κι αθόρυβα θα μας εξαφανίσει. Ακούς, λοιπόν, «Σιχαίνομαι το σκύλο». Και μετά αμέσως εκλογικεύει: «Έχει αρρώστιες». Αυτό που καλείται εδώ «αρρώστια» είναι το άγνωστο. Ο άγνωστος κόσμος του σκύλου που μυστήρια υπάρχει και μέσα του ο σκύλος ζει την καθημερινή του ζωή, χωρίς ποτέ να «σιχάινεται» αυτός, δηλαδή χωρίς να φοβάται ότι θα γλιστρήσει σε μια άλλη ζωή.

Τούτος ο φόβος βέβαια υποκλίνεται μπροστά στο φόβο-αφεντικό, το φόβο του θανάτου. Αλλά ίσως ο υπάλληλος-φόβος είναι πιο δυνατός απ' το μεγάλο. Γιατί μέσα από ορισμένες διεργασίες του νου ή της ψυχής, μπορεί να νικηθεί ο Μεγάλος Φόβος, ενώ ο μικρός -η αηδία δηλαδή-, επειδή είναι δύσκολο να τον συγκεκριμενοποιήσεις, χύνεται παντού και μένει ασύλληπτος.

Δημήτρης Αλεξίου

ΑΓΩΝΑΣ... ΣΙΚΕ

Πριν κάμποσα χρόνια είχα πάει το αυτοκίνητό μου κάπου κοντά στον δρόμο με τα πολλά συνεργεία, για να ελέγξουν τα ηλεκτρικά. Είναι γνωστές οι βόλτες που κάνει κανείς περιμένοντας σε συνεργείο. Κουβέντες σκόρπιες, αναγνωριστικές με άλλους πελάτες, χωρίς προηγούμενο και χωρίς συνέχεια. Λόγια στον μύλο, που λένε. Ο ηλεκτρολόγος εκείνη τη στιγμή μ' ένα ειδικό «μαρκούτσι» εξέταζε την μπαταρία ενός μικρού φορτηγού, και ο ιδιοκτήτης του, αγνώστων λοιπών στοιχείων για μένα, επωφελούμενος του χαμένου χρόνου, άλλαζε το μπροστινό αριστερό λάστιχο, με την απαραίτητη βέβαια στο αυτοκίνητο, αλλά και σε κάθε άλλη περίπτωση, ρεζέρβα. Ο ηλεκτρολόγος, όπως είπα, είχε στα χέρια κάτι σαν καλώδιο περίεργα χοντρό, με διακόπτες στις άκρες. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό εργαλείο για τη δουλειά του. Μεταφέρει κατά κάποιον τρόπο ρεύμα από τη γεμισμένη μπαταρία του συνεργείου στην «πεσμένη» μπαταρία του κάθε πελάτη. Μετά βάζει μπρος το αυτοκίνητο, το ακούει κάπως περίεργα, αλλά με προσοχή δίνει τις απαραίτητες συμβουλές στον ιδιοκτήτη, ο οποίος τ' ακούει αυτά με περισσότερη προσοχή απ' ό,τι θ' άκουγε τη γνωμάτευση ενός ιατρικού συμβουλίου. Και κουνάει το κεφάλι του καταφατικά και στοχαστικά. [...]

[...] Εμείς –πολύς κόσμος πια– στεκόμασταν ανήμποροι να κάνουμε οτιδήποτε, γιατί η πάλη ήταν μεγάλη και όποιος πάει να χωρίσει αυτούς που τσακώνονται τρώει συνήθως τις περισσότερες!

Κάτι όμως φανέρωνε πως η πάλη τους δεν ήταν γνήσια. Παρά τους φρουματισμούς, παρά τα κατακέφαλα, δεν άνοιγαν μύτες, δεν έβλεπες αίματα, ή τέλος πάντων κάτι που να προδίδει πραγματικό τσακωμό. Ωστόσο δεν σταματούσε κανένας, δεν αποτραβιόταν κανένας, δεν υπερείχε κανένας. Και όλοι σιγά-σιγά φύγαμε και τους αφήσαμε στη μέση του δρόμου σ' έναν περίεργο και ίσως ερωτικό εναγκαλισμό...

Τώρα που το σκέφτομαι, λέω πως μάλλον ο τσακωμός τους θα ήταν σικέ. Το πιο ενδιαφέρον όμως είναι ότι κατά τη διάρκεια αυτής της αναμέτρησης, του κλέφτη με τον ηλεκτρολόγο, η μπαταρία του αυτοκινήτου μου γέμισε, και έκτοτε δεν πήγα ποτέ στον ηλεκτρολόγο.

Ευτυχώς, τουλάχιστον σ' εκείνη τη φάση, γλίτωσα το αυτοκίνητο.

Απόσπασμα από το διήγημα «Αγώνας... σικέ» της συλλογής *Μικρά αθηναϊκά*, Γνώση, 1982

Μαριγώ Αλεξοπούλου

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΜΙΑΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Δευτέρα, 2

Εμείς τα παιδιά των βίαιων αλλαγών
και γεγονότων
εμείς μες στο φθινόπωρο
των αόρατων δυνάμεων,
διαπλοκών
και ανεξήγητων σφαιρών,
εμείς οι νέοι
που παλιώσαμε γρήγορα κι ανεξήγητα
στους δρόμους βρεθήκαμε
άνισων αγώνων.

Τρίτη, 3

Είτε πίνεις είτε απέχεις από το ποτό,
είσαι ταμένος στην αγιότητα
και στο μηδενισμό.

Τετάρτη, 4

Αυτό που φοβάμαι είναι:
Πέντε λέξεις στο μαυροπίνακα,
ίδιο ντύσιμο
να μη βγω έξω λουσμένος
και φωνάζει η μητέρα μου.

Μόλις τον δω με πιάνει
το στομάχι μου,

με αλλάξανε θρανίο
και πάλι δε γυρνάω να τον κοιτάξω.

Πέμπτη, 5

Είμαι στην ώρα μου,
καμιά φορά και με το ποδήλατο.
Δεν πειράζει κι αν αργήσω.
Θα με βασανίζει χρόνια αυτή
η επανάληψη
και είναι αβέβαιο αν θα τους
είμαι απαραίτητη.

Μετρώ τη στέρψη που μου αναλογεί.

Παρασκευή, 6

Σε ποιο νησί
είσαι εσύ
εσύ είσαι το νησί
έχεις γίνει ένα.

Το δελφίνι απειλείται.

Να φυτέψουμε ένα δενδράκι,
εις μνήμην,
εις μάτην.

Κώστας Ακρίβος

ΓΙΑΣΜΠΑΝΤΙΝ

Σαββατόβραδο, κάπου στη δυτική Πελοπόννησο.

Στην κεντρική πλατεία αυτοσχέδιος αγώνας μπιτς βόλεϊ, με τέσσερα μαυρισμένα ντερέκια να κοντράρονται στις πάσες και στα καρφώματα. Νοικοκυραίοι με τις φαμίλιες τους κάθονται στα γύρω μαγαζιά και τρώνε σουβλάκια, πίνουν μπίρες. Τρία γυφτάκια ξαφρίζουν ένα περίπερο. Σ' ένα απόμερο τραπέζι ένας αξύριστος ψαρομάλλης αδειάζει αργά αργά ένα μπουκάλι Dewars. Μελαψοί αλλοδαποί και καμιά δεκαριά Βούλγαροι κάνουν χάζι με το θέαμα – να πάρουν κι αυτοί μια ανάσα απ' την ντομάτα που μάζευαν όλη μέρα μες στο λιοπύρι. Από τα μεγάφωνα ντάμπα ντούμπα η μουσική. Ένας γέρος ψήνει αραποσώττια. Οι μπίρες πάνε κι έρχονται. Το ίδιο και τα γυφτόπουλα, που τώρα σουφρώνουν παγωτά απ' το ψυγείο.

Σ' ένα παγκάκι μια γυναίκα, θα 'ναι δεν θα 'ναι στα είκοσι, και πάνω της κολλημένο ένα μικρό αγόρι. Όλη την ώρα δεν κάνει άλλο απ' το να ρωτάει: «Να πάω;». Όχι, κουνάει αυτή το κεφάλι και κάτι του λέει αυστηρά στη γλώσσα τους. Τούρκοι πάντως δεν είναι – κι ας μοιάζουν τα ρούχα. Άλλης φυλής, μάλλον απ' τα βάθη της Ασίας, από καμιά χώρα με όνομα δύσκολο.

Ξαφνικά πετάγεται τρομαγμένη και βάζει φωνή: «Γιασμπαντίν!». Το μάτι ξυράφι κόβει όλη την πλατεία. Δεν τον βλέπει πουθενά. Σηκώνει πιο ψηλά τη μαντίλα και τρέχει αλαφιασμένη προς τα παιδιά. Όχι, πού θες να ξέρουν πού είναι ο γιος της! Μπάστακες είναι; Ή μήπως τον ήξεραν κι από χτες; Ένα απ' αυτά όμως, το πιο λιανό, δεν ανοίγει το στόμα. Την κοιτάζει με τρόπο και ύστερα γυρίζει το βλέμμα προς το άδειο τραπέζι με το Dewars. Μένει βουβό, μα τα μάτια του σπιθίζουν.

Απ' τα απανωτά «Γιασμπαντίν!» ήρθε όλη η πλατεία και αναστατώθηκε. Οι οικογενειάρχες, είναι η αλήθεια, έχασαν το κέφι τους. Τα μαυρισμένα ντερέκια κοιτάζουν κι αυτά σαστισμένα. Τελικά βρέθηκε κάποιος και της δίνει μια καρέκλα να καθίσει. Τα κλάματα και οι φωνές της δεν λένε να κοπάσουν. Απ' τη φασαρία καταφτάνει ένας αστυφύλακας να δει τι συμβαίνει. Όλο ζοχάδα ρωτάει τον έναν, τον άλλο, κανείς δεν ξέρει να του πει πού έχει εξαφανιστεί ο μικρός, κανένας δεν τον είδε. Κάποια στιγμή ο αστυφύλακας νιώθει ένα τράβηγμα στο παντελόνι. Το γυφτάκι. Κάτι του λέει και του δείχνει με το δάχτυλο. Μπροστά ο μικρός, πίσω το όργανο της τάξης, προχωρούν έξω από την πλατεία.

Περνάει ένας ολόκληρος αιώνας μέχρι να επιστρέψουν. Αυτή τη φορά βαδίζουν δίπλα δίπλα. Ο μικρός με κατεβασμένο το κεφάλι. Ο αστυφύλακας κρατάει στην αγκαλιά του το μελαψό αγόρι, που φαίνεται λιπόθυμο. Μόλις το βλέπει η μάνα, ορμάει καταπάνω τους. Φωνές και ψίθυροι κόβονται μαχαίρι. Τα μάτια όλων καρφώνονται στο αγόρι. Το ίδιο και της λωλαμένης μάνας. Μια φωνή ακούγεται: «Γρήγορα! Στο Κέντρο Υγείας!...».

Απλώνει τα χέρια: «Γιασμπαντίν!». Πάιρνει το κορμάκι στην αγκαλιά της: «Γιασμπαντίν!». Του φυσάει το πρόσωπο ν' ανοίξουν τα μάτια του να τη δουν: «Γιασμπαντίν!». Τα ανοίγει, την κοιτάζει, δεν τη βλέπουν. Την ίδια όμως στιγμή τα χέρια της Εμινέ γίνονται κόκκινα απ' τα αίματα που τρέχουν ανάμεσα στα σκέλη του μικρού και του 'χουν μουσκέψει το κοντό παντελόνι.

Στο Κέντρο Υγείας όλοι οι γιατροί έπεσαν αμέσως επάνω στο μικρό. Οι περισσότεροι έκαναν το αγροτικό τους – ανάμεσά τους κι ο Ανδρέας, αυτός ήταν που έραψε το παιδί. Όλο το βράδυ η Εμινέ έμεινε στο ιατρείο και με κλάματα τους διηγήθηκε την ιστορία της. Την ώρα που άρχισε να χαράζει, σπκώθηκε να φύγει. Η ντομάτα περίμενε.

Διαμαντής Αξιώτης

ΟΙ ΚΑΜΠΙΕΣ

Μόλις γύρισε στο σπίτι έσπρωξε, διακριτικά, στο χέρι της Γεωργιανής δύο χαρτονομίσματα και την ελευθέρωσε από τα καθήκοντά της. Δεν θα τη χρειαζόταν άλλο. Άλλωστε, τα παιδιά είχαν πέσει για ύπνο νωρίς. Για τα υπόλοιπα θα φρόντιζε ο ίδιος. Στην πόρτα τη ρώτησε για το μικρό Νικόλα, για την Αννούλα της όλα καλά. Την έσπρωξε απαλά και γύρισε από μέσα το κλειδί.

Ώρμησε στο γραφείο και άνοιξε το λεξικό: Κάμπια είναι η σκωληκκόμορφη προνύμφη λεπιδόπτερων εντόμων. Με σειρά μεταμορφώσεων εξελίσσεται σε χρυσαλίδα και στη συνέχεια σε τέλειο άτομο του είδους της. Έχει κυλινδρικό και δακτυλιοειδές σώμα, πολλά κοντά πόδια και προχωρεί με κυματοειδείς, προωθητικές κινήσεις.

Φαντάστηκε ιπτάμενα όντα της Αποκάλυψης.

Με φτερά μεταλλικά, κοφτερά και απαστράπτοντα, παρατεταγμένα στον αέρα σε γραμμές επικίνδυνες. Στρατιές από άλλη επικράτεια. Και ο χαλκός γίνεται σάλπιγγα, οι προνύμφες γίνονται νύμφες και οι νύμφες σκωληκκόμορφες προνύμφες, κάμπιες.

Ποια συγκεκριμένη στιγμή γίνεται αυτό το θαύμα; αναρωτήθηκε. Πότε συντελείται η μεταμόρφωση; Θα 'θελε πολύ να δει μια κάμπια την ώρα που μεταμορφώνεται και γίνεται λεπιδόπτερος νύμφη.

Μπορεί, όταν βγάζεις φτερά, να ξεχνάς ότι πριν ήσουν ένα σκουλήκι; απόρησε. Ίσως αυτή η εμμονή, που αναδίνει η γραμμή τους, να οφείλεται στη γνώση και στην προσδοκία του πετάγματος. Τι μοίρα κι αυτή! Να σέρνεται κανείς για να πετάξει. Και τα παιδιά του, πάλι, να σέρνονται για να πετάξουν κι αυτά.

Μπήκε στο δωμάτιο των παιδιών. Πέντε και τριών χρονών αντίστοιχα. Τα είδε που κοιμόνταν στα κρεβάτια τους. Σκέπασε τον Βασίλη μέχρι την ωμοπλάτη και του χάιδεψε τα μαλλιά. Τράβηξε την άκρη του σεντονιού από το στόμα της Ευγενούλας και τη φίλησε στο μάγουλο.

Η συνέχεια ήταν υπόθεση δύο πυροβολισμών.

Η Ιουλία, ευτυχώς, απουσίαζε. Είχε πάει με μια φίλη της στο Ηρώδειο. Το θέατρο Νο παρουσίαζε τη «Σούτρα της μεγάλης σοφίας». Όταν γυρίσει, θα δει τις κάμπιες στους τοίχους και στο ταβάνι, και θα καταλάβει. Θα καταλάβει από το αίμα στα κρεβάτια. Θα της εξηγήσει, άλλωστε, κι ο ίδιος. Θα την κλείσει στην αγκαλιά του και θα της προτείνει να ακολουθήσουν τα παιδιά. Πρώτη εκείνη.

Χρήστος Αστερίου

Στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες η βία είναι συνυφασμένη με την παραβατικότητα των νέων και παρατηρείται πολύ έντονα στα σχολεία υποβαθισμένων περιοχών, συνήθως στις μητροπόλεις της Δύσης. Η κατάρρευση του «παλιού» κόσμου κι η αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής οδήγησαν αναπόφευκτα σε μια συνεχή κίνηση πληθυσμών, με κατεύθυνση τις ανεπτυγμένες χώρες, και στη συνέχεια σε μια αναγκαστική ζύμωση πολιτισμών, θρησκειών, συμπεριφορών. Η προσπάθεια εύρεσης μιας ισορροπίας απ' όλες τις πλευρές στη νέα κατάσταση που διαμορφώνεται, ιδιαίτερα σε οικονομικά χαλεπούς καιρούς όπως ο δικός μας, έχει το κόστος της. Ιδιαίτερα τα παιδιά οικονομικών μεταναστών που γεννιούνται και μεγαλώνουν στις νέες τους πατρίδες αντιμετωπίζουν συχνά τη διελκυστίνδα της καταγωγής και της υπηκοότητάς τους, βιώνοντας έντονα έναν εσωτερικό διχασμό που εκφράζεται με πράξεις βίας. Πρόκειται συνήθως για μια στάση άμυνας στην πορεία αναζήτησης ενός σταθερού πυρήνα, και όχι για εξάρσεις αδικαιολόγητης βίας, όπως συχνά μας βολεύει να πιστεύουμε. Το κρας τεστ της συνύπαρξης των πολιτισμών, μαζί και η διαχείριση της βίας, απ' όποια πλευρά κι αν προέρχεται, θα είναι η επόμενη μεγάλη δοκιμασία όταν καταλαγιάσει η χρηματοπιστωτική κρίση των τελευταίων χρόνων.

Νάνος Βαλαωρίτης

ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΜΕ

Με απόλυτη εμπιστοσύνη
περιβάλλω όλα τα φυσικά
επερχόμενα φαινόμενα
δεν κινδυνεύουμε καθόλου
το λέω και το ξαναλέω

από τίποτα απ' όλα αυτά
που κάνουμε ή δεν κάνουμε
ή από μια καταστροφή
όπως της Ατλαντίδος

ούτε απ' τον ασπρομύτη καρχαρία
ή τη σπειροχαίτη τη χλωμή
που χώνει τη μύτη της παντού
ούτε απ' τον κορυδαλλό εν πτήσει

ούτε απ' τη σκουριασμένη
ομιλία ενός ναρκομανή
δεν κινδυνεύουμε από ποίηση
ούτε από αντιποίηση
δίχως αναφορικότητα καμιά

κινδυνεύουμε όμως από διάφορα
που δεν μπορούμε να διακρίνουμε
μες στη γαλήνια παραζάλη
που τη φαιά ουσία μας περιβάλλει

να τ' αριθμήσουμε ένα ένα θα 'ταν
απλοϊκό από έναν τέτοιο απολογισμό
να πούμε ότι κινδυνεύουμε από
μετεωρίτες και κομήτες δεν είναι
σοβαρό

απ' την έκρηξη μιας υπερνόβας π.χ.
ή από μια μαύρη τρύπα στο υπόγειο
του αντιδραστήρα πρωτονίων

της Cern ή μια έλλειψη γλυκού νερού
ή καθαρού αέρα

ή μια θάλασσα εξαντλημένη χωρίς
ψάρια πουλιά σφουγγάρια και
κοράλλια
θα 'ταν ίσως πρόωρο να πούμε
ότι θα πνιγούμε
απ' την άνοδο της στάθμης των
ωκεανών

ο υπερπληθυσμός είναι μια μάλιστα
αλλά και δώρο επειδή θα έχουμε
έτσι περισσότερα χέρια εργατικά
και μπράτσα
χωρίς φονικές επιδημίες
αναγκαστικά

γρύπες πουλιών και ένις
από μαϊμούδες
πανώλη από ψύλλους αρουραίων
ή από μικρόβια έμπολας θανατηφόρα
θα 'ταν υπερβολικό να πούμε ότι

κινδυνεύουμε από ιούς
μεταλλαγμένους
σε προϊόντα υπερατλαντικά μάλλον
θα 'πρεπε να πούμε ότι κινδυνεύουμε
απ' τους φόβους που δημιουργούμε

για το κάθε τι και ότι από τον ίδιο
τον εαυτό μας κινδυνεύουμε επαρκώς
και μάλιστα καθημερινώς από τη
ρύπανση
και το διοξείδιο του άνθρακος
που προκαλούμε με την αναπνοή μας

Θανάσης Βαλτινός

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25

Ο Παυλάκος ήταν παρών στην εκτέλεση του Βασίλημ. Τον Βασίλημ τον σκότωσε ένας αδερφός του. Ένας αδερφός του και ο Μπουραϊμς. Ο Μιχάλης Μπουραϊμς, που παίρνει τώρα και σύνταξη για αντίσταση. Έσφαξε τον άνθρωπο, παίρνει και σύνταξη. Τον πιάσανε τον Γιάννη Βασίλημ, έναν άντρα μέχρι και πάνω. Ωραία παρουσία, ωραία εμφάνιση. Με ένα αγόρι και ένα κορίτσι ανήλικα. Τον πιάσανε με τον πατέρα του. Ο πατέρας του πήγαινε κοντά. Ρε παιδιά, τι σας έκανε ο Γιάννης, τους λέει. Του έδωσε μια κάποιος, δεν ξέρουμε ποιος, και τον έριξε μέσα σε κάτι βάτα. Αλλά έζησε ο γέρος, δεν πέθανε. Τον Γιάννη τον πήγαν παραπάνω, το λένε στους Σπαθοκομμένους το μέρος, είναι ψηλότερα, στο δρόμο απ' το Κούβλι. Στο Κούβλι τον είχαν πιάσει. Ο αδερφός του, ο Παυλάκος και οι άλλοι. Και τον σκοτώσανε στους Σπαθοκομμένους. Βγήκε ο γέρος από τα βάτα, πήγε στη νύφη του. Μπλιά, Μπλιά, της φωνάζει. Τον Γιάννη τον φάγανε, παιδάκι μου, άντε να τον μάστε. Πήρε η Μπλιά την κουνιάδα μου την Ηλέκτρα και πήγαν εκεί πάνω και τον βρήκανε. Είπε η κουνιάδα μου ότι είχε τόσο πολύ δαρθεί, που είχε κόψει, ακριβώς έτσι μου είπε, ένα γόνα μπουχό. Ήταν μες στον μπουχό θαμμένος. Γιατί, φαίνεται, δάρθηκε πολλές φορές πριν ξεψυχήσει. Δεν ξέρω αν τον κάναν σφαχτόν, δεν ξέρω για τον Παυλάκο, αλλά τούτος ο άλλος, ο Γαλτεναίος, έκασε στη φυλακή κάμποσα χρόνια. Κάπου τον είχαν σε κάποια φυλακή. Και τώρα, λένε, πετάγεται στον ύπνο του, τον κυνηγεί το αίμα.

Από το μυθιστόρημα *Ορθοκωστά*, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας»

Γιάννης Βαρβέρης

ΑΓΡΙΑ ΝΤΙΣΚΟΤΕΚ

Τα νέα παιδιά στα χέρια είχαν λοστάρια
και τον καθρέφτη σπάσανε να δούνε τι έχει μέσα.
Καλά μου κάνανε και τώρα έχω ένα πρόσωπο
γκριμάτσα γρουσουζιάς που ξεβιδώνεται στο ημίφως
γυαλιά καρφιά ραντίζοντας την πίστα.
Είμ' ένα τίποτα στα χέρια του ντισκ τζόκεϋ
κι ούτε μιλιά μην προδοθώ μονάχα δώσ' του
σειέμαι ποντάροντας στο ροκ για λίγη σάρκα.
Κόμπους στο μέτωπο σκουπίζω κι άλλοι κι άλλοι
με νιώσαν στρίβω στα κρυφά να οι αλυσίδες
αιμόφυρτο με χύνουν στη λεωφόρο.

Κι εγώ που ήθελα τόσο να σε σώσω
βυζί από πέτσινο και ροκ μου ζαρκαδάκι
γυμνός να κάψω αλήθειες όσες ξέρει
μπρος στα εύπιστα κουμπιά σου ο άθλιος νους μου
μια θολή ψύχρα τα κουρέλια μου ριπίζει
καθώς μου φεύγεις σελωμένη στη Γιαμάχα
σφιχτά στον έτσι σου χυμένη προς το μέλλον
ενώ μου γνέφει την αλήθεια το άγριο τζην σου
γελώντας μου απ' της νύχτας το τσιγκέλι.

Δεν σάλεψα ώσπου μούγκρισαν οι μίζες.
Μείναμε μόνοι
εγώ κι η Πέτρου Ράλλη.

Από τη συλλογή *Ο θάνατος το στρώνει*, 1986

Γιώργος Βέης

ΚΟΡΜΟΡΑΝΟΙ ΖΕΣΤΑΙΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ

1
Τα σύννεφα σήμερα η στίξη,
η ελάχιστη του ουρανού
ο ορίζοντας, μια φιλοξενία
χωρίς έπαρση ο άνεμος
μπαλκόνι στο πουθενά
το άγριο ακρωτήριο
πεύκα, φρουροί πνευμάτων
που κατοικούν εδώ
αρμυρίκια λησμονιάς, ξέμειναν
από λάθος των θεών
αλλά η θάλασσα ξαφνικά βατή
– βέβαια με κάθε τους κίνηση
οι κορμοράνοι,
αυτοί οι φιλάργυροι των ψαριών
λένε ότι ούτε μια μπουκιά
δεν θα πάει χαμένη
μόλις κάνεις να τους πλησιάσεις
θα σε φωνάξουν αμέσως άδικο
τρέχεις να τους προλάβεις
ήδη είναι εδώ
όμως εκεί
αλλού
πάντως
μακριά
από

2
Τροφή του κανενός οι σάπιοι σπόροι
λίγο πιο πέρα ένα σταματημένο καλοκαίρι
ίσως εκείνο του 1204 πίσω από τα σκίνα,
μέσα στις αβεβαιότητες,
η εξέλιξη των ειδών ένα θέατρο πάλλεται,
μια παράσταση θάρρους

3
Πάνω από τα πεύκα,
πάνω απ' τη ρεματιά τώρα
γέρνει το παρελθόν, όπως ακριβώς
θα το θέλαμε-
μήπως θ' αλλάξει επιτέλους
τα ονόματά μας;

Απομάγευση τοπίου ίσον θάνατος,
πληγές κλείνουν, οι βελόνες, οι λεύκες,
τα πικρά τα χόρτα
συμφωνούν μαζί μας, λέξεις από σελήνη
χρυσές ίπτανται,
σιγή γεννάει τη μεταφυσική μας

σύντροφοι το μέλι, η αλήθεια του αέρα,
επιστατεί εδώ η μαντική άκου, πέταλα
πέτρες ανοίγουν στη μέση,
όχι με φαντασία

αλλά με εξαίσιο χάδι, δωρεά τίμια
της άνοιξης δηλαδή τρομερή αλκή,
η ίρις σαν έρωτας που ρίζωσε
στον μυαλού σου την κοίτη.

4
...εκείνοι ξανάρχονται,
φαίνονται καθαρά καθώς αφήνουν
το φρύδι του τοπίου
για να έρθουν εκεί που τους είδες
την πρώτη φορά...
η ακτή, ένα προσχέδιο καταλλαγής
για ό, τι φτάνει ως εδώ
από το παρελθόν ναυαγίων
βράχοι, στοιχεία του καιρού ιερά
οι κορμοράνοι, η αφήγηση του κόσμου.

5
Πιο πέρα και από τη Θούλη
πιο πέρα και από την Κομμαγηνή
φτάνει ο ήχος του τρόμου,
ο παγωμένος ήλιος
που κάποτε φρόντιζε αυτούς
τους κορμοράνους
έχει από αιώνες χαθεί το αλάτι, το νερό
έχουν διαλυθεί οι εποχές
μόνο χρώματα κασσίτερου
μυρωδιές αφηνιασμένες των πφαιστείων
ένας σκελετός αλόγου
ανεβαίνει στο βουνό.

Μπίλη Βέμη

Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ

Γέρος ξερακιανός ανατολίτης, τύπος ανθρώπου απ' τη γενιά των σιωπηλών. Διπλοπόδι στο πάτωμα.

Καθώς κοιτάω προς τη μεριά του, προσέχω δυο λαστιχένια γάντια νοικοκυράς να προεξέχουν κάτω απ' το σαρίκι.

Μετά από λίγο, σα να ντρέπεται που τον κοιτώ, κάνει να τυλιχτεί ολόκληρος κάτω από ένα μικρό και πουπουλένιο πάπλωμα. Έγινε ένα κουβάρι και το πάπλωμα το τραβάει από όλες τις μεριές να τον χωρέσει, μη μείνει ξέσκεπο τίποτε, ούτε και το κεφάλι.

Κοιτάζω αυτήν την κίνηση, το πώς παλεύει κάτω απ' το ύφασμα και πλησιάζω πιο κοντά απορημένη με μια συμπάθεια που όλο μεγαλώνει.

Σε μια αδέξια κίνηση ανοίγει τότε μια γωνιά απ' το σκέπασμα και τον κοιτάζω από κάτω σαν τρομαγμένο αγρίμι να πασχίζει να κρυφτεί και είναι βαμμένος στα αίματα. Απλώνω το χέρι και με φρίκη πια κρατώ ανοικτό το πάπλωμα και την εικόνα του σφαγείου που δεν κρύβεται. Έχει τα χέρια κομμένα απ' τους καρπούς, κι αυτά τα γάντια κάτω απ' το σαρίκι δεν είναι γάντια, είναι τα χέρια του ωχρά, διακριτικά εκτεθειμένα και αναίμακτα.

Κι όπως η φρίκη και η απορία μου πληθαίνουν, τα μάτια μου διαστέλλονται σ' ένα πελώριο γιατί, καθώς γνωρίζω τώρα ότι πρόκειται για αυτοακρωτηριασμό κι εκείνος όλο στρίβει στο πλευρό σαν έμβρυο, ζητώντας εναγώνια να καλυφθεί, να μπει όλη η μορφή του κάτω απ' τα πούπουλα, να μην τον βλέπω να υποφέρει.

Κι απ' τους ήχους που αφήνει το κλεισμένο στόμα του, καταλαβαίνω πως έχει κόψει και τη γλώσσα με τα δόντια.

Από τη συλλογή *Φυτά του ύπνου*, Άγρα, 2000

Ιωσήφ Βεντούρας

Εκείνα τα σύννεφα έκρυβαν τον ήλιο
Και δεν είχε ήλιο το κλάμα των παιδιών
Κανείς
Κανείς δεν ρώταγε
Κανείς δεν κοίταζε τη σάρκα που
Φιλούσε στο στόμα τις καμινάδες.

Καντίς Β

Υπεράνω των ύμνων
Στο λαμπύρισμα της γλώσσας
Αιωρείται το Τίποτα
Αιωρείται το Τώρα
Ευλογητός που γυμνώθηκε
Και γυμνός πορεύτηκε
Ευλογητός
Ο κληρωτός της μοίρας

Ας μεγαλώνεται η μνήμη του
Ας ευλογείται.

Ένα παιδί ονειρεύεται

Ποιοι έκλεισαν τους οχετούς και πλημμυρίζει ο τόπος
Ποιοι άνοιξαν τις σήραγγες και ρούφηξαν το σώμα
Ποιοι σκόρπισαν στους δρόμους τα ιμάτια;

Διάβαζε τους στίχους
Η μητέρα με κρατούσε από το χέρι
Τότε κάποιος σήκωσε το μαχαίρι του χωρισμού

Το πρωί στο μάθημα φώναξε
Τα παιδιά άφησαν
ίχνη των ποδιών τους στα όνειρά μου

Δίπλα του η Λέα χάραζε με το μολύβι
Ζωγράφιζε σύννεφα
Σύννεφα με γραμμές
εκείνος δεν ήταν στις γραμμές της.

Δεν ήταν
Πώς μπορεί να διηγηθεί;

Γιώργος Γαβαλάς

ΞΗΜΕΡΩΣΕ Η ΑΛΛΗ ΜΕΡΑ

Σύννεφο που με τυλίγεις
πού με πας;
πού κρύβεις το πρόσωπο
τα μάτια του αθώου;

Έτσι που με γυροφέρνεις
ας στάξει αίμα ο ουρανός
των άστρων το αντιφέγγισμα
ας σβήσει.

Ξημέρωσε η άλλη μέρα
στον άδειο ουρανό
οι στρατιές των σκλάβων
πυροβολούν ξανά
τους αδελφούς.

Κάτω απ' τις πόρτες των σπιτιών
φίδι γλιστράει η προδοσία.

Χαράχτε ξανά τα σύνορα
στήστε φράχτες στις αυλές.
Σβήστε το φως
μιλάτε σιγά.

Παραμονεύουν πάλι οχτροί.

Μαρμαρωμένη Κυριακή
Βρήκε τη μάνα της αυλής νεκρή
κοτσίδα από μαλλιά
της κρέμονταν μισοπλεγμένα.

Βρήκε τη μάνα της αυλής...

Ξημέρωσε η άλλη μέρα
Σαν τυφλός
ψάχνω τα πρόσωπά σας.

Δε βρίσκω φίλο πουθενά.
-Δεν είναι κανείς εδώ;
Ε! σας φωνάζω

-Δεν είναι κανείς εδώ;

Σαλπίζω κόντρα στον άνεμο
κάλεσμα σαλπίζω
στους νεκρούς.

Στο προσκλητήριο
τα τούμπανα παίζουν
κανιβαλλικά.

Δεν είναι κανείς εδώ!

Η ειρήνη κρύβεται στις φωλιές
των αγριμιών
γύρω από καινούργια πτώματα
το χαμόγελο κουκουλώθηκε
για την άλλη ιστορία.

Ας στάξει αίμα ο ουρανός.

Κάπου στο δρόμο
ξεστράτισε το όραμα
κι η ματωμένη λευτεριά
μπλέχτηκε σε χιλιάδες ιστούς.

-Πού σταυρώνουν τον άνθρωπο;
ρωτά αλαφιασμένος
κάποιος του δείχνει κατά κει.

το Δισκοπότηρο να αιωρείται
μεταλαβαίνοντας απίστους.

Ανάμεσά τους το όνειρο
πασχίζει κουτσό να σηκωθεί
κι η κουρελιάρα ελπίδα
φετεροκοπάει
στις ανοιγμένες φλέβες
των παιδιών.

-Δεν είναι κανείς εδώ;

Απ' το μυριανάθεμα
και τη βαριά κατάρα
ξανά την ώρα της σφαγής
η γης αναταράχτηκε
κι απ' τους τάφους πρόβαλαν
ξανά οι προδομένοι
Στις πλατείες από τα βάθρα

ξεκολλούν μπρούτζινα
αγάλματα πρώων.
Με απόκοσμη υπόκωφη βοή
γιομίζουν λεωφόρους
γιομίζουν μετερίζια
Σαλπίζουν επανάσταση
«εμπρός της γης οι κολασμένοι».

Περιοδικό *Ελίτροχος*, τεύχος 8

Χριστάκης Γεωργίου

Η μάνα της Μάρλεν με τους δυο γιους της ακινητοποιήθηκαν μέσα στο σκοτάδι – σκαλώνει ο χρόνος εξωτερικά πάνω τους. Η εύθραυστη ισορροπία εξωτερικού και εσωτερικού χώρου δέχεται κάποτε πλήγματα από ένα κύμα αγωνίας που πάει να διογκωθεί, μα κρατιέται υπό έλεγχο πριν ολοκληρώσει τον οργανισμό του.

Η γυναίκα του Κνάν, καθισμένη στο κατώφλι ενός αντικρινού καταστήματος, έχει γίνει ένα με τα τρία παιδικά κεφάλια που ακουμπούν στα γόνατά της. Ο διακοπτόμενος στιγμιαία ύπνος τους πνίγει προσωρινά την εσωτερική ταραχή της ή μάλλον της δίνει προσωρινή διέξοδο και το χέρι της χαϊδεύει τα παιδικά κεφάλια χωρίς να τρέμει.

Ο ψυχολόγος κι ο θεολόγος μαρμάρωσαν μπροστά στην είσοδο της Ηφαίστου 8. Οι πίττες ακινητοποιήθηκαν στα χέρια του πρώτου κ' οι φαλμοί κ' οι προσευχές έμειναν μετέωρες στα χείλη του δεύτερου.

Ο επικεφαλής ανάσυρε από μέσα του τις οδηγίες. Κόλλησε πάνω στο «αν παραστεί ανάγκη». Ο δείκτης του ρολογιού του καβάλησε τη μία. «Μέσα στη νύχτα πάντα παρίσταται ανάγκη. Τα δυο πάνε χέρι-χέρι». Κ' έδωσε το κωδικοποιημένο σινιάλο που είναι ν' απορείς πώς βρήκε τους ΜΑΔΙΤΕΣ σε κλάσμα δευτερολέπτου. Ο χορός των σκιών άρχισε και δεν ήταν τρόπος να σταματήσουν. Παραβιάστηκε η είσοδος και ένα χέρι χάιδεψε το γενικό διακόπτη, και το διαμέρισμα της Ηφαίστου 8 βυθίστηκε στο σκοτάδι. Κάποιος πυροβόλησε το παράθυρο –αντιπερισπασμός την ώρα της επίθεσης. Το εγχειρίδιο και η εξάσκηση έδειχναν το δρόμο. Και πυροβολώντας ξεχύθηκαν πάνω στις σκάλες.

Από μέσα δεν ήρθε αντίδραση. Το G3 ήταν μέχρι πριν λίγο η σκιά του Κνάν, που μέσα του έπαιρνε τις προεκτάσεις προστατευτικής ασπίδας, μα που στη δοσμένη στιγμή απότυχε να υλοποιήσει τις προθέσεις της. Γέμισαν το χολ και τα δωμάτια με σφαίρες και τρομακτικό θόρυβο. Και ξαφνικά καταλάγιασαν όλα. Ήταν παράξενο πώς τούτος ο θόρυβος βυθίστηκε ξαφνικά ολόκληρος μέσα στη σιωπή, χωρίς ν' αφήσει, προς στιγμή, τίποτε πίσω του.

Όταν άναψαν τα φώτα, τους βρήκαν αγκαλιασμένους μέσα στο πρόχειρο καθιστικό, πάνω σε μια μισοσπασμένη πολυθρόνα, με το G3 στο πάτωμα και τους δυο να βρίσκονται πέρα από το ζωικό θόρυβο.

Η επιχείρηση διάσωσης είχε συμπληρωθεί μ' επιτυχία.

Ηλίας Γκρης

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΕΡΗΜΟΣ

(...)

«Πώς είναι ο ύπνος σου;» ρώτησε επιτέλους.

«Καλός!... Νομίζω».

«Πετάχτηκες ποτέ στον ύπνο σου;»

Με το ρήμα «πετάχτηκες» κάτι αναταράχτηκε μέσα μου. Άθελά μου έκλεισα τα μάτια και βρέθηκα αλλού...

Είμαι έντεκα χρονών. Κοιμάμαι στο αντίσκηνο λίγα μέτρα από το σπίτι που θα το γκρεμίσουμε από μέρα σε μέρα. Ξαφνικά, μες στον ύπνο μου φτάνουν ουρλιαχτά και κραυγές. Κουλουριάζομαι μες στα ρούχα. Κραυγές εξακολουθούν με βρισιές και βλαστήμιες. Πετάγομαι λουσμένος στον ιδρώτα. Η φασαρία έρχεται από το σπίτι· οι κραυγές είναι του πατέρα, τα ουρλιαχτά είναι της μητέρας. Με πιάνει πανικός και τρέμω. Φοράω βιαστικά το παντελόνι. Είναι πρωί και ο ήλιος ανεβαίνει εκτυφλωτικός πάνω από την κορυφή της Σμέρνας. Στο δρόμο κόσμος είναι μαζεμένοι. «Τραβάτε μέσα, ρε!» φωνάζει κάποια. «Τη σκοτώνει...» Αυτοί διστάζουν. Από μέσα ακούγονται βρισιές, βλαστήμιες, ουρλιαχτά και χτυπήματα. Μένω στήλη άλατος. Μια άλλη γυναίκα ουρλιάζει: «Τι καθόσαστε, ρε! Τη σκότωσε τη μαύρη...». Δεν κουνιέται κανείς. Ακούνε με έξαψη το μακελειό. Αν και δεν κάνουν ένα βήμα να εμποδίσουν το κακό, είναι φανερό ότι κάτι πάλλεται και έχει πάρει φωτιά μέσα τους. Προς στιγμή κάποιοι κάτι λένε. Αρχίζουν να αγανακτούν, γιατί φωνάζουν αγριεμένοι. Και όσο φωνάζουν, τόσο μου φαίνεται ότι φουντώνει η φωτιά στην ψυχή τους. Κάνουν ένα δυο βήματα προς την αυλή. Αγριεύονται, λες και το κακό που γίνεται μες στο σπίτι μας ξυπνάει κάτι κακό στην ψυχή τους. Ακούω τη μητέρα που σπαράζει. Η φωνή της πνίγεται μες στα βογκητά! Δεν κάνω βήμα. Φοβάμαι. Κοιτώ μια τον κόσμο που κάνει χάζι, μια το σπίτι. Ακούω χτυπήματα, πνιγμένα ουρλιαχτά, βογκητά. Ραγίζω. Σε μια στιγμή, η μητέρα πετάγεται έξω με σχισμένα τα ρούχα της. Οι γυναίκες την αγκαλιάζουν. Ξοπίσω βγαίνει ο πατέρας με κόκκινη τρέλα στα μάτια. Τρέμει ολόκληρος. «Ου! να χαθείς, μουρλούλιακα» φωνάζει κάποια. Τον μουντζώνουν. Αυτός μένει δίβουλος· παραπατάει· αναγλείφει τα αφρισμένα χείλη του. Έχω μείνει αποσβολωμένος. Τα πάντα μοιάζουν να γκρεμίζονται μέσα μου. Φριχτά ερωτήματα μου γεννιούνται και νιώθω μίσος και ντροπή. Όπως μου φαίνεται τώρα, εκείνη τη στιγμή δεν μπορούσα να ξεφύγω από το αβυσσαλέο μίσος· η εικόνα του κακού είχε διεγείρει το κακό μέσα μου. Γι' αυτό και μισούσα τον πατέρα· μισούσα όλους αυτούς που χάζευαν. Δεν μπορούσα ούτε να κλάψω. Δεν ήταν τόσο η ντροπή που συμπιέζε μέσα μου το κλάμα, όσο μια παράξενη ατμόσφαιρα ενοχής που με κύκλωνε από παντού. Ό,τι με ένωνε με εκείνο το σπίτι είχε κληιδωθεί. (...)

Βερονίκη Δαλακούρα

Η ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ. 11ος Μ.Χ.: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ

Η Αντιόχεια, σημαντική πόλη της νοτιοανατολικής Μικράς Ασίας, ιδρύθηκε το 300 π.Χ. Για πολλούς αιώνες, και μετά την έλευση του χριστιανισμού, ήταν ως προς την κοινωνική δομή μια πόλη ελληνορωμαϊκή. Οι συνθήκες διαβίωσης των λαϊκών στρωμάτων ήταν παραπάνω από τραγικές, η εγκληματικότητα σε υψηλά επίπεδα, ενώ οι εξαθλιωμένοι κάτοικοί της υπήρξαν συχνά θύματα επιδημικών ασθενειών. Έπρεπε λοιπόν ο φθίνων –από κάθε άποψη– πληθυσμός να αναζωογονηθεί· η εύκολη λύση, σύμφωνα με τα κέντρα εξουσίας, ήταν ο «εποικισμός» της με ξένους. Αυτοί θα αποτελούσαν ένα δυναμικό που με την παρουσία, την εργασία και τη γενικότερη συμμετοχή στο κοινωνικό γίγνεσθαι θα έδινε μια (έστω πρόχειρη) απάντηση στο πρόβλημα, βοηθώντας συγχρόνως στη σύσφιξη των διαπροσωπικών σχέσεων των διαφορετικών πολιτισμικά ομάδων.

Παρ' όλ' αυτά, υπάρχουν περιγραφές, όπως η παρακάτω, για την εικόνα των πόλεων τους πρώτους αιώνες του χριστιανισμού:

*«Η νύχτα πέφτει πάνω στην πόλη όπως η σκιά ενός κινδύνου διάκνιου, υποχθόνιου, φοβερού. Ο καθένας επιστρέφει σπίτι του, κλείνεται μέσα και διπλοαμπαρώνεται. Παντού τα μαγαζιά σιγούν, οι αλυσίδες ασφάλειας τεντώνονται πίσω από τις πόρτες. (...) Οι πλούσιοι, όταν χρειάζεται να βγουν από το σπίτι τους, συνοδεύονται από δούλους που κρατούν δαυλούς για να φωτίζουν και να ασφαλίζουν την πορεία τους...»**

Μετά από μια σειρά από δραματικά γεγονότα –στάσεις, ίντριγκες, περιθωριοποίηση μεγάλου μέρους του πληθυσμού– το 1074 η εξουσία ανατίθεται στον Ισαάκιο Κομνηνό. Όμως, η απομάκρυνση του λαοφιλούς Πατριάρχη Αιμιλιανού είχε ως αποτέλεσμα τον ξεσηκωμό των κατοίκων· το πλήθος απομόνωσε τον Ισαάκιο και τους ευγενείς στην ακρόπολη της Αντιόχειας και λεπλάττισε τα σπίτια των αριστοκρατών.

Οι στρατιωτικές φρουρές των γειτονικών πόλεων επεμβαίνουν, με αποτέλεσμα την εξουδετέρωση των στασιαστών και τη μαζική σφαγή των εξεγερμένων. Οι ανώτερες τάξεις, στο στόχαστρο των εξαθλιωμένων κατοίκων, ήταν φυσικό να εισπράξουν έμπρακτα μια δυσαρέσκεια που τροφοδότησε τη βία. Οι εξεγέρσεις και οι δολοφονίες συνέχισαν για αρκετά χρόνια. Το 1078 ο στρατηγός Φιλάρτος Βραχάμιος, σε αντίθεση πάντα με την Κωνσταντινούπολη, καταλαμβάνει την εξουσία.

Η Αντιόχεια θα αποκοπεί οριστικά από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και θα αντιμετωπίσει μόνη τις εισβολές των τουρκικών φύλων...

* Carcopino J., *Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη*, μτφ. Κ. Παναγιώτου, Δ.Ν. Παπαδήμας, Αθήνα 1988, σελ. 68

Ζέφη Δαράκη

«ΘΑΛΕΙΑ»

- Ποιος σε ανάγκασε, πες μου
να γίνεις φονιάς...

Δε θα ξεχάσω ποτέ τα συσκοτισμένα
παράθυρα,

τις νύχτες τέρατα που αναποδογύριζαν
τις πράξεις

έτσι που ξαφνικά γκρεμίστηκε ο κόσμος
κοροϊδεύοντας

κι έπαψες να υπάρχουν

- Γιατί δεν ήρθες την ώρα του αίματος
να δεις

Τότε που κανείς πρέπει να κρίνει
ή δεν πρέπει

Κι αρχίζει τώρα μόλις Θάλεια
το πένθιμο εμβατήριο των χρόνων...

- Στριμώχνοντας φόβο κι ελπίδα
σε περίμενα με βιασμένα λόγια
και πράξεις που

τρέχανε θολά νερά

Σε ξεθωριασμένες νύχτες δίχως κορμί
σε άψυχα σεντόνια

σε περίμενα, δίχως χείλη

για μελλοντικά φιλιά

Ύσπου συνήθισα επάνω μου

αυτό το άχρηστο χρώμα της ζωής

Αχ πάντα το σώμα και

πάντα η έρμημος στο τέλος της καρδιάς...

Κι ο έρωτας να διαγράφεται μόλις

όχι σαν ακροβάτης

μα σαν την γκρίζα κλίνη ενός αρρώστου

- Μέσα στο χιόνι ήταν πολλοί οι νεκροί

Και μες στη θύελλα κλαδεμένο

των ματιών τους το φως

Τώρα στέκω ανήμπορος κάτω

απ' τη μολυβένια συννεφιά

των λόγων μου

Την αμετακίνητη πέτρα του καλημέρα
όταν γυρίζοντας από τα ναρκοπέδια

δε μ' αναγνώρισες...

- Ο άνεμος είναι από νίκελ και βόμβες
ναπάλμ,

δε βοηθάει άλλο ν' ανεβώ κοντά σου
Τρέμοντας ή όχι

με χέρια από έρωτα νεκρά προσπαθώ
να φορέσω τη φωνή μου -

μα δε σε αναγνωρίζω πια

στο τσουχτερό φως του καθρέφτη

Και οι νεκροί απ' το απέναντι στρατόπεδο
σα να 'ταν φίλοι σου,

μπήκανε ξαφνικά μες στο σαλόνι

- Τις νύχτες μου απλώνουνε

μέσ' από πυκνό καπνό μουσικής το χέρι...

Οι δικοί μου νεκροί

Θέλεις γι' αυτούς να σου πω

Να σου μιλήσω

Κι όμως κάθε πρωί ξημέρωνε

η θάλασσα

γύρω απ' το σπίτι των γιασεμιών

κάθε πρωί

το φεγγάρι ξεκοκάλιζε ήσυχα τη νύχτα

Σιγά σιγά ξερίζωσε

τη δροσερή βλάστηση της φωνής της,
γυάλισε

τα θαμπωμένα απ' το άγγιγμα

των χειρών του

αντικείμενα

Τράβηξε τις κουρτίνες,

μπροστά στο φονικό...

Γεράσιμος Δενδρινός

ΜΟΝΩΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΕΡΓΙΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΡΑΪΘΟΥ

*Δεν έχω λύχνο ν' ανάψω
στάχτη να γράψω*

Τα μάτια μου πια δεν μπορούν ν' αντικρίσουν το φως Σου. Γεννήθηκα όταν το θέλημά Σου παρέπεσε σε ερημικό σπίτι: ηδονική πνοή κατέλαβε το φρόνημα της μητέρας μπροστά σε έναν πατέρα αδιάφορο. Δεκαπενταετής, χάραξα πάνω στο σκληρό κορμό του πεύκου της αυλής μας το σχήμα του πεπρωμένου μου. Μπαίνοντας όμως στην ανδρική ηλικία, με κύκλωσαν οι απογοητεύσεις: χέρια που αποτραβήχτηκαν ξαφνικά, θαμπωμένα τζάμια από το κλάμα της βροχής, χείλη ψυχρά, μαρμαρωμένα, τρικυμισμένα συναισθήματα, απανωτά χτυπήματα στην κατάκλειστη θύρα της παραδοχής. Και, τότε, μια δύναμη με έσπρωξε ν' αναζητήσω τη χάρη Σου στα βουνά.

Κλείστηκα σε μακρινό μοναστήρι, στη Λαύρα του Καλαμών, *ην είδομεν ως εύδιον λιμένα μειά τας πολλάς εκείνας και παντοδαπάς τρικυμίας*², για να μάθω να καλιναγωγώ το σώμα, τη γλώσσα και το νου. Ο καιρός κύλησε σαν το μανδύα που γλίστρησε από κυρτούς ώμους σε γυαλισμένο πάτωμα και έμεινε εκεί για πάντα, όπως ο αδιάφορος σε όλα τα βλέμματα τρίχινος σάκος, σμιλεμένος από βαθουλώματα σκιάς. Με αντάμειψε ποικιλότροπα αυτή η θητεία: Γνώρισα καλά τη δροσιά της αυγής, το ερωτικό αλύχτημα των ζώνων όταν διαβαίνουν τα ρουμάνια, την υπερφάνεια των βράχων που χαίνουν στις απότομες πλαγιές, τα άνθη που φυτρώνουν στην απέραντη ερημιά της πεδιάδας ψηφώνοντας τον κατακλυσμό του αέρα, τους ελιγμούς της πορείας του ρυακιού προτού χαθεί μέσα στο αιδυφό ποτάμι. Όμως κάποιο βράδυ, που η ψυχία κυλούσε πάνω από τους κρεμαστούς κήπους των ανακτόρων, τις σκηνές των караβανιών έξω από τα τείχη και τα φώτα ήταν λιγοστά, η ψυχή μου πλημμύρισε από τη δόξα της πόλης, τόσο που οι μυρωμένες αναθυμιάσεις της κοσμικής ζωής εισέβαλαν βίαια στο κελί μου. Τελευταία, όλο και πιο πολύ επιστρέφω στα παλιά μου ενύπνια. Φτύνω κάθε νύχτα προς τον ουρανό τους επικυρίαρχους εφιάλτες της παλιάς ζωής και το σάλιο γυρνά κάθε τόσο και λερώνει το πρόσωπό μου.

²Γρηγορίου Παλαμά, *Επιστολή εξ Ασίας*

Νίκος Δήμου

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΒΙΑ

Max Weber ορισμός του Κράτους (1919): «Μία κοινότητα που μέσα σε έναν ορισμένο χώρο ασκεί το μονοπώλιο της Βίας».
(*“Eine Gemeinschaft, welche innerhalb eines bestimmten Gebietes das Gewaltmonopol des Staates in Anspruch nimmt”*)

Αισχύλος («Προμηθέας Δεσμώτης»):
ΚΡΑΤΟΣ: Ελεύθερος γαρ ούτις εστί πλην Διός.

Όταν το Κράτος και η Βία
κάρφωσαν τον Προμηθέα
στον βράχο
άραγε να προαισθάνονταν
τον ορισμό του Max Weber
που θεωρεί νόμιμη
τη Βία του Κράτους
μόνον αυτή;
Και κάτι ακόμα:
Η Βία στον Αισχύλο
είναι βωβό πρόσωπο.

Φίλιππος Δ. Δρακονταειδής

ΠΡΟΛΑΒΑ ΤΗ ΒΙΑ

Κατέβαινα τη λεωφόρο Τσαβτσαβάτζε της Τιφλίδας, πλησίαζα στο γραφείο μου. Στην τελευταία γωνία, κάτω από ένα υπόστεγο, ερχόταν ο ήχος που θύμιζε καλαμένια φλογέρα. Εκεί ήταν το παιδί ηλικίας οκτώ ετών περίπου, κακοντυμένο, όμορφο, με πολύχρωμο σκούφο στο κεφάλι του: φυσούσε σε ένα πλαστικό καλαμάκι και, κοιτάζοντας τους ελάχιστους περαστικούς στα μάτια, έπαιζε μια ήρεμη μελωδία: ένας δεξιότηνης.

Το πλησίασα. Δεν έπαψε να παίζει. Ακούμπησα το χέρι στον ώμο του. Συνέχισε να παίζει, η μελωδία με χτυπούσε κατάμουτρα. Το ρώτησα γιατί στεκόταν εκεί. Μου έδειξε στην απέναντι πλευρά του στενού δρόμου ένα μισοφωτισμένο μαγαζί που πουλούσε χατσιαπούρι*, μου ψιθύρισε ότι πεινούσε, περίμενε να μαζέψει λίγα χρήματα για να αγοράσει ένα χατσιαπούρι. Κοίταξα γύρω μου, σκέφτηκα πως κάποιος ενήλικας είχε βάλει εκεί το παιδί να ζητιανέψει και να του πάρει τα λεφτά. Του έδωσα χρήματα, του είπα να πάει απέναντι και να φάει, να κρατήσει τα ρέστα για να φάει και αύριο. Του είπα πως θα στεκόμουν κάτω από το υπόστεγο για να βεβαιωθώ ότι θα έτρωγε και ότι δεν θα εμφανιζόταν κάποιος να του πάρει τα χρήματα. Του είπα να φάει μέσα στο μαγαζί και να μην τολμήσει να βγει στο δρόμο· σκέφτηκα πως, αν έβγαινε στο δρόμο, κάποιος θα του έκλεβε το φαγητό του. Του είπα να φυλάξει το πλαστικό καλαμάκι, δεν του χρειαζόταν άλλο σήμερα. Του είπα πως, αν έτρωγε μέσα στο μαγαζί, θα βλέπαμε κάθε μέρα την ίδια ώρα, θα του έδινα χρήματα κάθε βράδυ για να έχει το δείπνο του. Με άκουγε σοβαρό.

Ποτέ στη ζωή μου δεν πρόκειται να ξεχάσω την αξιοπρέπεια εκείνου του παιδιού. Ποτέ στη ζωή μου δεν πρόκειται να ξεχάσω τη ματιά του: στεκόταν πίσω από τη μισοφωτισμένη βιτρίνα του μισοφωτισμένου μαγαζιού, έτρωγε αργά, κατάπινε αργά, κοίταζε το χατσιαπούρι του, μου έδειχνε ότι το έτρωγε πράγματι, εκείνη τη στιγμή έγινε διακοπή ρεύματος.

* Παραδοσιακό είδος τυρόπιτας

Κατερίνα Ζαρόκωστα

ΟΙ ΩΡΑΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Η βία είναι παράγοντας επιβίωσης. Ο απολύτως ειρηνικός άνθρωπος δεν θα την έβγαζε καθαρή πάνω από μήνα αν δεν είχε άλλους να κάνουν τη φασίνα στη θέση του. Και δεν μιλώ για την ύπουλη, πολύμορφη και πάντα όμοια, υπέργηρη και πάντα νέα βία, όπως εκδηλώνεται στις μέρες μας, ούτε για τη βία της Γαλλικής Επανάστασης, τότε που η Πόλη των Φώτων απέπνεε σαπίλα από το αίμα που λίμναζε για μέρες κάτω απ' τις λαιμπτόμους, τόσο που αναγκάστηκαν να σκάβουν λάκκους και να το σκεπάζουν με χώμα· ούτε μιλώ για τις αγριότητες των Φαραώ, για την εποχή του Αλεξάνδρου, για την κυριαρχική Pax Romana. Μιλώ για την εποχή που το ανθρωποειδές των Ιμαλαΐων, της Αφρικής, της Ωκεανίας ορθώθηκε στα δυο πόδια κι έγινε άνθρωπος. Κανείς δεν ενοχοποιεί τον Κρο – Μανιόν ή τον Νεάντερταλ για αιματηρή βία, για την άγρια πρωτογενή χαρά της κυριαρχίας πάνω στον άλλο. Όμως, το σύνδρομο του λιονταριού πάνω στην αντιλόπη χαραχτηκε στο κύτταρο και με κάθε ευκαιρία ξεπροβάλλει κάτω απ' τα αρώματα του πολιτισμού, γυμνό ή μεταμφιεσμένο (διαθέτει ανεξάντλητη γκαρνταρόμπα). Δείτε τα έξαλλα από χαρά πρόσωπα των επαναστατών. Καμαρώστε πώς ρίχνεται το βρέφος στο βυζί. «Πεινάει το χρυσό μου!...» Σκεφτείτε την εικόνα που παρουσιάζουμε όταν μας κυριεύει η οργή. Όμως, η παιδεία, θα πείτε, η μουσική, η ποίηση... Μάλιστα! «Είκοσι αιώνες ουμανισμού κατέληξαν στο Άουσβιτς» έγραψε ο Ίμρε Κέρτες.

Κάθε μορφή συλλογικής βίας είναι ταυτοχρόνως δικαιωμένη και άδικη, ανάλογα με το ιδεολόγημα μέσω του οποίου την αντιλαμβάνονται οι θιασώτες της. Ο ενάρετος, δίκαιος, αμερόληπτος πολίτης είναι ευσεβής πόθος των θρησκειών και των εποχών των θαυμάτων, όταν σπάνιες ακτίδες τέμνονται και σκέψη, αισθητική και ηθική ταυτίζονται. Κακό δεν είναι, βέβαια, να βάζεις ψηλά τον πήχη. Ευγενές το ευ αγωνίζεσθαι. Μα τώρα πια «έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα ήδη θα το κατάλαβες»... Ωραίοι αγώνες είναι εκείνοι που δίνονται για χαμένες υποθέσεις.

Λεύκιος Ζαφειρίου

ΑΓΝΟΥΜΕΝΟΙ ΠΑΝΤΟΥ

Στην πτήση Χήθροου-Λάρνακα διάβαζα ένα περιοδικό με αφιέρωμα στον εμφύλιο πόλεμο στην Ισπανία. Ακόμη και σήμερα ψάχνουν για αγνοούμενους, κι ας έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα εκατόν τριάντα χιλιάδες ανθρωπίνου σκελετοί σε ομαδικούς τάφους. Δυο αδερφές, παιδάκια το 1936, ύστερα από εξήντα πέντε χρόνια εναπόθεσαν στο οικογενειακό οστεοφυλάκιο τα οστά δικών τους ανθρώπων που βρέθηκαν σ' ένα πηγάδι. Έπειτα, η αεροσυνοδός μου 'φερε μια εφημερίδα που άκουσα ότι έγραφε για τους αγνοούμενους στην Κύπρο. Φυλλομετρώντας τη βρήκα την είδηση που έψαχνα για την κηδεία των αγνοουμένων, με δυο φωτογραφίες. Νέοι μιας άλλης εποχής. Φαινότουσαν από το ντύσιμο και το χτένισμα. Ο ένας είχε άλλα οχτώ αδέρφια κι ήταν έφεδρος. Τον σκότωσαν λίγο έξω από την Κερύνεια, τη δεύτερη μέρα της εισβολής. Όταν βρήκαν το κρανίο, ήταν πια βέβαιο πέραν πάσης αμφιβολίας ότι είχε συλληφθεί αιχμάλωτος. Η σφαίρα από την εκτέλεση. Στη φωτογραφία έγερνε κάπως το κεφάλι αριστερά, όπως συνήθιζαν να βγάζουν τότε τις φωτογραφίες. Ήταν μόλις είκοσι τριών χρόνων και είχε παντρευτεί δύο χρόνια μετά που απολύθηκε από το στρατό. Ήταν και μια άλλη είδηση στην τελευταία σελίδα για την επέτειο του βομβαρδισμού της Δρέσδης από τους συμμάχους και στο τέλος έγραφε πως στην ανοικοδόμηση της πόλης βρίσκανε σκελετούς και ύστερα από είκοσι χρόνια.

Το αεροσκάφος άρχισε να κατεβαίνει. Από το φινιστρίνι φαινόταν η θάλασσα της Μόρφου κι η οροσειρά του Πενταδάχτυλου. Το νησί ανάγλυφο, χωρίς συρματοπλέγματα, φαινόταν σαν παιγνίδι. Ακούστηκε η φωνή της αεροσυνοδού να μας λέει να προσδεθούμε. Όπως κατεβαίναμε, στο βάθος έβλεπες μικροσκοπικές τις νέες οικοδομές ν' απλώνονται παντού. Θυμήθηκα ένα στίχο του Μπόρχες, «το μόνο πράγμα που δεν υπάρχει είναι η λήθη».

Γιάννης Ζέρβας

HOMELESS

Μύτη υγρή
Βιαστικά
Δεξιά-αριστερά
Χαλίκι
Τινάζεται
Λάσπη
Λερώνει
Άσφαλτος
Καίει
Πλακάκι
Γλιστράει
Ρόδες
Πατάνε
Βενζίνη
Μυρίζει
Λαγωνικό κάτω
Απ' τα τραπέζια
Πόδια
Κοιμάται στο πεζοδρόμιο
Κάτω απ' τα αυτοκίνητα
Κλειστά μάτια
Ζέστη
Νερό πουθενά
Θα τον δείρουν
Ο τελευταίος αποδέκτης του μίσους
Θα τρέχει και θα σέρνεται
Θα πεινάει και
Θα πονάει
Θα γρυλλίζει και θα κρύβεται
Θα ζητιανεύει
Θα τρίβεται
Και θα ψάχνει ένα χάδι
Απ' όποιον νάναι

Σκύλος και
η πόλη
εξ επαφής.

Γιώργος Χ. Θεοχάρης

ΕΓΚΩΜΙΟ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗ
(ΤΗΣ 28^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 2010)

Η βόμβα σου που στόχευε τον καπιταλισμό
κατακομμάτιασε έναν μικρό Αφγανό
που 'ψαχνε στα Πατήσια τον ουρανό.

Κι έτσι, αντί για του Συστήματος τη δομή,
ανατίναξες τον Χαμιντουλάχ Νατζαφί
κι άφησες την αδελφούλα του τυφλή.

Μπράβο σου, λοιπόν, των φτωχών υπερασπιστή.
Άξιος ο μισθός κι η υψηλή σου αποστολή.
Ο Νετσάγεφ απ' την Κόλασή του σε χειροκροτεί.

Κλείτος Ιωαννίδης

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Δεν ξέρω πώς ήσουν
στα χρόνια του χρυσού
ή τ' αργυρού του γένους
κι ούτε στα χρόνια του Χριστού και
των Ρωμαίων ξέρω το χρώμα
των ματιών σου.
Κι όμως μαθαίνω την όψη σου
στην Ορφική
στην Έκτη γενεά.
Μαθαίνω την άνοιξη των κήπων σου
και των αποδονιών σου τη φωνή
τότε που ο θάνατος κι ο Άδης
θα 'ναι σε κατάστιχα
παλιών ξενοδοχείων.
Προοιωνίζομαι τη γύρη
της απόμακρης υφής σου
σ' άλλες γλώσσες, σ' άλλα είδη.
Στους ανείπωτους καιρούς που έρχονται
προτρέχω την ψυχή σου.

Κι εσύ Λευκωσία σήμερα
στη σιδερένια εποχή
στα χρόνια της Έλλης, της Ελένης
της Μαρίας
που σου μιλούν ελληνικά
και σ' ονομάζουν Λήδρα
και πράσινη γραμμή
και παγκυπρίων μάθημα
υπάρχεις, πόλη μου.
Κι ας πενθώ τις νύκτες τ' όνομά σου
τους τίτλους ιδιοκτησίας σου
την Ασία που σου χάλασε το πρόσωπο.
Λευκωσία, συχνά σε χάνω.
Δυσκολεύομαι να σε στίσω ιδέα
στ' άχραντα των ιδεών τα περιβόλια.

Εκεί δεν είσαι
Εδώ δεν είσαι
Πού να 'σαι άραγε;

Ναι θα πεις ελληνικά
και ναι χριστιανικά
σκοτεινή γυναίκα
σιβυλλική ειρωνεία.

Ξανά σε χάνω, πόλη.
Δυσκολεύομαι να σ' αφήσω στα πριν
και στα κατόπιν.
Προφήτης δίχως ιερές γραφές
ο κάτοικός σου
κι Οιδίπους δίχως Θήβα.
Κι όμως, καλή μου, στο πέρυσι ήσουν
στο αύριο ίσως
και στ' άτρεπτα εσύ, αγαπημένη, μένεις.

Πραότητα γης
Λευκωσία γλυκειά και οικεία
με πνεύμα και με ύλη
προσευχή εσύ διαβόλων και
αγγέλων
προκαλείς και μένεις.

Μακάριο μνήμα στάθηκες
στον ήχο των κωδώνων
του Άγιου Ιωάννη
του καθεδρικού, του Άγιου Ιωάννη
του καθολικού.

Κύπρος και Κύπριδα
και λαβωμένη Αφροδίτη
στον Τρωικό
της πόλης μας που κλαίμε.

Λευκές αστράφτουν οι πλαγιές σου
κι άνθισαν από καιρό
οι λυρικές οι μυγδαλιές σου.
Πένθος ασίκωτο στο κάλλος
που μας λείπει.

Ρούλα Κακλαμανάκη

ΟΤΑΝ Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΑ...

(...)

Δε νομίζω πως μπόρεσα να μιλήσω καθόλου στους αστυνομικούς. Δεν έφερα καμία αντίρρηση. Με συνέλαβαν χωρίς να το καταλάβω. Μου φόρεσαν χειροπέδες. Νόμισα πως ήταν ληστές και πήγα να τους δώσω την τσάντα μου, μα δεν πρόλαβα. Το μόνο που με πείραξε ήταν που μ' άγγιζαν με τα χέρια τους και κολλούσαν πάνω μου το κορμί τους. Ένιωσα απέχθεια. Για να μου φορέσουν τις χειροπέδες, ο ένας μ' έπιασε από τους ώμους κι έβαλε πίσω μου, πιο κάτω από τη μέση, ανάμεσα στους γλουτούς, το λυγισμένο γόνατό του, προφανώς για να μείνω ακίνητη. Ο άλλος έπιασε τα δυο μου χέρια μ' έναν παράξενο τρόπο, σταυρωτά, και πέρασε αυτά τα στρογγυλά βραχιόλια στους καρπούς, βάζοντας κι αυτός το γόνατό του, λυγισμένο, όπως και του άλλου, μπροστά μου, στο κάτω μέρος της κοιλιάς. Για μερικά δευτερόλεπτα είχαν κλείσει το κάτω μέρος του σώματός μου ανάμεσα στα λυγισμένα γόνατά τους και με πίεζαν σαν να ήθελαν να περάσουν από μέσα μου και ν' αγγίξουν ο ένας τον άλλον. Ήταν ψηλότεροι από μένα, αλλά, καθώς είχαν χαμηλώσει μ' αυτό το λύγισμα και την πίεση, τα κεφάλια τους πλησίαζαν το δικό μου και η ανάσα τους μ' έπνιγε. Δεν θα έλεγα πως ήταν μεθυσμένοι, αλλά προφανώς είχαν πει μόλις πριν μπίρες και είχαν φάει σουβλάκια με τζατζίκι και κρεμμύδια. Βρομούσαν αφόρητα.

Πήγα να σκύψω το κεφάλι για ν' αποφύγω αυτήν την απαίσια μυρωδιά, και τότε εκείνος που ήταν πίσω άφησε τους ώμους μου, τη στιγμή ακριβώς που ο άλλος περνούσε τις χειροπέδες, κι έπιασε το πιγούνι για να μου σπκώσει το κεφάλι. Το έκανε απότομα και βίαια, όπως άλλωστε βίαιες ήταν όλες οι κινήσεις τους. Σήκωσε το σκυμμένο μου κεφάλι και το πέταξε πίσω. Αισθάνθηκα σα να το ξεκολλούσαν, αλλά αυτή η, στιγμιαία άλλωστε, αίσθηση δεν ήταν η χειρότερη. (...)

Απόσπασμα από κείμενο που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Το Έθνος της Κυριακής* (31.12.2006) με τίτλο «Είναι ή δεν είναι ύβρις η βία της εξουσίας»

Βασίλης Π. Καραγιάννης

Η ΠΕΙΝΑ ΤΗΣ ΔΙΨΑΣ

Κατπορίζαμε, κατακυλούσαμε δηλαδή, από την κορυφή του Άθω, την οποία μόλις είχαμε... κατακτήσει, παραμονή Μεταμορφώσεως (με το νέο). Στο πλάτωμα, σε ύψος 300 μέτρων από τα επουράνια προς τη γη, με το εμφωλευμένο ναυδριο της Παναγίας, καμιά δεκαριά μουλάρια έβοσκαν αφημένα ελεύθερα από καπίστρι και σαμάρι. Θυμήθηκα το βίο του οσίου Σεραφεΐμ του Σάρωφ, που ξενυχτούσε τ' άλογα και τα μουλάρια τις νύχτες στα θερισμένα χωράφια, καλοκαίρι, στις τούνδρες της Ρωσίας. Μια πέτρινη λεκάνη, όπου κατέληγε το λούκι της εκκλησίας, μάζευε νερό να πίνουν τα ά-λογα. Αποξηραμένη από καιρό. Μόλις μας είδαν να πηγαίνουμε στο ναό, μας όρμησαν έλλογα. «Αντραλίζομαι», διψώ! Η χορτάτη δίψα ανυπόφορη. Μπήκαμε· υπήρχε μια στέρνα συλλογής ομβρίων. Μόλις και προλάβαμε να οχυρωθούμε. Στριμώχτηκαν στη «Στενή πύλη», 5-6 αλλόφρονα κεφάλια, και διαγκωνίζονταν να χυμήξουν, κατεχόμενα από ακόλαστο οίστρο δίψας. Πέθαιναν; Ήξεραν το νερό, το μύριζαν· μήπως και είναι πιο φωτισμένα τ' αγιορείτικα του είδους;

Αδύνατο να τα ποτίσουμε όλα· το νερό λίγο. Κανένα τους! Μακάβρια ισότητα. Έπρεπε όμως να τα διώξουμε, να ροβολήσουμε κι εμείς με τη σειρά μας προς τα κάτω, στην Καλύβη φιλοξενίας. Χτυπούσαμε για ώρα άγρια, λυσσασμένοι, τα πρόσωπά τους. Μια μάχη ανθρώπου και ζώου αρχέγονη. Μάτωσαν, έκλαιγαν. Έπιναν, μάλλον έγλειφαν, αίματα και δάκρυα. Κάποτε οπισθοχώρησαν λίγο κι άφησαν δίοδο διαφυγής. Κλείσαμε πίσω κι ορμήσαμε έξω αλαφιασμένοι από τη φρίκη τού είναι μας. Κάποιο απ' αυτά ίσως ν' ανεβοκατέβασε τον πατριαρχικό επίσκοπο στη Σκήτη της Αγιάνας, αυτός από ευγνωμοσύνη να το φίλησε στο πρόσωπο («Σε φιλώ στη μούρη»), κι έτσι εκείνο να ασπάστηκε το εγκόλπιο του! Μας κοιτούσαν νικημένα στο πεδίο της δίψας τους.

Δεν τα ποτίσαμε, ούτε το λίγο του καλού. Ήμασταν εντελώς άνθρωποι επί γης ηγιασμένης. Δηλαδή, απάνθρωπα όντα παραδομένα σε μια ματαιότητα αναζήτησης του υπερκόσμιου, φευγάτοι σε φαντασιώσεις και χορτάτοι εντελώς, ακούγαμε για βίους οσίων με αβάσταγες στερήσεις· όμως χωμένοι βαθιά στις ερήμους του ε-λόγου μας.

Ολυμπία Καράγιωργα

ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Βουή μεγάλη ανεβαίνει από το πλήθος. Ανάστατη η Ιερουσαλήμ. – Φέρνουν τον Στέφανο!

«Άνδρα πλήρη πίστεως καί Πνεύματος Ἁγίου». Τον σέρνουν έξω απ' τη Συναγωγή όπου «Οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καί τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει» ακόμα κι' οι πιο μορφωμένοι από άλλες φυλές που ήταν εκεί. Κι' «Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πύξανε» πρέπει να τον σταματήσουν... «Ἀκκρόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καί τόν Θεόν» με κατηγορίες βλάσφημες γέμισαν τ' αυτιά του πλήθους κι' ο αέρας. Σπρώχνοντάς τον βίαια σέρνουν τον Στέφανο στο Συνέδριο.

Ὅμως ἐδῶ κάτι παράξενο συμβαίνει. Μια μικρή σιωπή. Οι Αρχιερεῖς κι' οι Φαρισαῖοι δεν βιάζονται να ρωτήσουν τι και γιατί.

«Ἀτενίσαντες εἰς αὐτόν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τό πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου».

«Ἀτενίσαντες αὐτόν»... Το «ἀτενίζω» έχει μια περίσκεψη, ένα ονειρέμα. Μια «ἀργητα» ὅπως τόσο συχνά ἀκούγεται στη Λέρικη μιλιὰ, ἐδῶ στη Λέρο που τώρα πια ζω.

«Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει;» νωχελικά κι' αδιάφορα θ' ἀκουστεῖ κάποια στιγμή, με τα μάτια ν' ατενίζουν τη μαγεία της μορφῆς του. Ξέρουν τι περιμένει. – Κι' ο Στέφανος μιλάει, μιλάει πολύ. Ξέρουνε τι θα πει. Μα ας μιλήσει. Τώρα κοιτοῦν, δεν ατενίζουν πια. Για ὅσο κρατήσει ο λόγος του, για ὅσο κρατήσει ἐτούτη η μορφή του.

Πιο πέρα θα 'χουν ἀρχίσει να μαζεῦνται οι λόφοι με τις πρώτες πέτρες.

Αγγέλα Καστρινάκη

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΚΡΑΙΑΣ ΒΙΑΣ

Το 1948 δημοσιεύεται το πολύ γνωστό ποίημα του Εγγονόπουλου «Ποίηση 1948», με το οποίο κλείνει η συλλογή «Ελευσις»: τούτη η εποχή του εμφυλίου σπαραγμού / δεν είναι εποχή για ποίηση / κι άλλα παρόμοια...

Ο εμφύλιος, δηλώνει ο Εγγονόπουλος, καταργεί ή υπονομεύει την ποίηση. Το ποίημα αυτό βρίσκεται σε μια συλλογή που συναπαρτίζεται κυρίως από ερωτικά ποιήματα. Στα τέλη της δεκαετίας του 1940, ας το επαναλάβουμε, η κοινωνία έχει διαιρεθεί στα δύο: άλλοι πάσχουν με τρόπο ακραίο και άλλοι μπορεί να προβληματίζονται θεωρητικά, ζουν όμως πλέον εντελώς κανονικά.

Εκείνοι που πάσχουν με τρόπο ακραίο είναι, πάντως, λιγότερο κατηγορηματικοί όσον αφορά τη δυνατότητα ή τη σκοπιμότητα να γράφεται ποίηση την εποχή του εμφυλίου σπαραγμού. Εκείνοι, για την ακρίβεια, ζουν μια θανάσιμη αμφιθυμία: η θέση τους στα ξερονήσια και στις φυλακές τούς υπαγορεύει την υποχρέωση να γράφουν για να αφήσουν τα ίχνη του μαρτυρίου τους και της αντίστασής τους: η μόνωση, η αίσθηση των χαμένων χρόνων ή η απειλή που επικρέματα κάνει επιτακτική την ανάγκη της δημιουργίας: «Θα ξαναγράψω. Είναι για μένα ανάγκη ακατανίκητη», εξομολογείται μια κρατούμενη που αναγκάστηκε να κάψει σε μια έρευνα το ημερολόγιό της. Και ο Φίλιππος Ηλιού, που είχε κι εκείνος ίδιαν πείρα, επισημαίνει πως στη Μακρόνησο οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες (αρχιτεκτονική, γλυπτική, διακοσμητική) λειτουργούσαν αντισταθμιστικά ως προς τη «σχεδιασμένη αποσύνθεση της προσωπικότητας».

Ταυτόχρονα όμως οι ακραίες καταστάσεις στις οποίες ζουν οι ιδιότυποι αυτοί φαντάροι και οι εκτοπισμένοι –οι θάνατοι των συντρόφων, τα βασανιστήρια– τους ωθούν και σε μια εξίσου έντονη αμφισβήτηση της τέχνης, της ποίησης ειδικά: το ζήτημα των ορίων της γλώσσας και το πρόβλημα της αισθητικοποίησης της φρίκης τίθενται με δραματική ένταση. Έτσι, σε αυτά ακριβώς τα ζητήματα «ποιητικής» παρουσιάζεται μια διαρκής ταλάντευση ανάμεσα στην επιθυμία μιας κατάθεσης και στην αναστολή της.

Νίκος Κατσαλίδας

ΚΑΤΣΟΥΦΙΑΣΜΕΝΟΣ ΚΟΤΣΥΦΑΣ

Και με την κεφαλή υπό μάλης, και προσπλωμένος κάτω απ' τη βελούδινη βεντάλια της φτερούγας του, πάνω στο ένα πόδι του, τιμωρημένος πετροκότσυφας, ο μαθητής ο αμελής που ουδέποτε έμαθε καλά στ' αλφαβητάριο της καστανιάς τα κείμενα με τα μαθήματα του τιτιβίσματος, αλλά ούτε θρήνους στα σεμνά θρανία των φροντιστηρίων του θροίσματος της λεύκας στα ψαλτήρια του εσπερινού, στα τετραβάγγελα του όρθρου, στέκει ορθός στον άσπρο πίνακα της χιονισμένης ρούγας, ιχνηλάτης του χιονάνθρωπου, ενώ το άλλο σπασμένο, το τεμαχισμένο πορφυρένιο πόδι στάζει άλικο αίμα, και θωρεί την πλάκα που έσπασε στο φράχτη του περιβολιού, θωρεί το πόδι που άφησε κάτω απ' τη στημένη μου παγίδα, και στο τέλος στέκει ο κατσουφιασμένος κότσυφας και μ' ένα θλιβερό βλέμμα οδύνης με κοιτάζει αθώα εμένα το φονιά της οπτασίας, μέσα στον ανεμοστρόβιλο, στις μαγγανείες της χιονονιφάδας.

Από την ποιητική συλλογή *Τα εργαδικά της κίχλης*, Καστανιώτης, 2008

Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΑΓΑΝ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΣΑΝ ΟΧΙΑ

»Μικροί μεγάλοι ήταν σκυμμένοι πάνω από έναν σκοτωμένο, ριχμένο κατάχαμα, ανάσκελα. Τον κοιτούσαν όλοι, κάποιιοι λέγανε ότι τον ήξεραν κι ότι τάχα ήταν γιος της κυρα-Ασπασίας και του κυρ Γιάννη του Εφταλιώτη, του τσαγκάρη, άλλοι ότι δεν τον γνώριζαν καθόλου, δεν ήταν της δικής τους γειτονιάς κι έλεγε, καθώς περνούσε η ώρα, σαν κάποιον να περίμενε ο πεθαμένος ή κάποιον να περίμεναν όλοι, γιατί έστρεφαν συχνά το κεφάλι και κοιτάζανε πέρα στον κατήφορο, ώσπου ήρθε κάποια στιγμή ένας άντρας ως εκεί απάνω, με γένια μακριά, με μουστάκια και μακριά λερά μαλλιά, και κάτι μαύρα μάτια πολύ θυμωμένα, που άστραφταν σαν γυαλί, κι άρχισε με τις χοντρές αρβύλες του, γεμάτες μαύρες πρόκες αποκάτω –εγώ τις πρόσεξα επειδή καθόμουν και κοιτούσα ανακούρκουδα–, άρχισε λοιπόν να πατάει δυνατά το κεφάλι του σκοτωμένου, και σε κάθε πάτημα δυνατό ν' ακούγεται ένα κατάξερο κρακ, όπως κάνει το καρπούζι όταν το σκίζουν με τα χέρια μετά το μαχαίρωμα. Πατούσε λοιπόν με λύσσα το κεφάλι του νεκρού εκεί κατάχαμα, το 'κανε λιώμα, συνέχεια έβριζε με βροντερή, άγρια φωνή, με αφρισμένο στόμα, με άσπρο σάλιο που πεταγόταν ένα μέτρο και παραπάνω μακριά – κι εδώ χαμήλωσε τη φωνή του με ντροπή, μόλις που την άκουσαν οι δικοί του: "Να, να, πούστη, να φονιά του αδελφού μου" ξεφώνιζε, κι οι αρβύλες του είχανε γεμίσει ως απάνω με τα μυαλά, τα μαλλιά και τα μάτια του σκοτωμένου, δεν είχε μείνει τίποτα απ' το κεφάλι του στο κορμί του, να, μα το Θεό, κι όλοι εμείς, μικροί μεγάλοι, κοιτούσαμε καρφωμένοι εκείδα, βουβαμένοι, το σώμα του δεν είχε πια κεφάλι, κοιτούσαμε έναν σκοτωμένο πεθαμένο για τα καλά.

»Αυτό είδα το σούρουπο στο ύψωμα του Καϊστρίου πεδίου, κοντά στην αλάνα που παίζαμε, κι ανακατεύτηκαν τ' άντερά μου, γι' αυτό τώρα δεν μπορώ να φάω, πώς να φάω...»

Απόσπασμα από το διήγημα «Και του πατάγαν το κεφάλι σαν οχιά» της συλλογής *Οι μικρές χαρές* Μεταίχμιο, 2005

Παναγιώτης Κερασιδης

ΑΠΟΡΙΕΣ ΟΡΙΩΝ

I

Οι φωτιές
που καίνε τα όρια
τα σβήνουν ή τα φωτίζουν;

II

Η βουτιά
που σκοτώνει και σώζει
αναδύεται στον αφρό
των ορίων μας;

III

Θα μπορέσει
η εξέγερση της απουσίας
να χορέψει
χωρίς να ξεπέσει
στη μνήμη,
σε μνημείο πεσόντων;

Μάνος Κοντολέων

«ΑΝΙΣΧΥΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ»

Ο Αρίστος Αθανασίου αφήνει τον προστατευτικό κλοιό των άλλων συναδέλφων του. Το ξέρει άλλωστε πως σε τίποτε δεν κινδυνεύει από αυτά τα παιδαρέλια που έχουν υψωμένες τις γροθιές τους και...

«Μπάτσι, αφήστε τους νέους να ζήσουν!», φωνάζουν.

Βρίζουν πανάθεμά τους! Βρίζουν! – σκέφτεται ο Αρίστος Αθανασίου και δεν τόχει σκοπό να αφήσει τα κωλόπαιδα να του πάρουν τον αέρα...

Αλλά και μήτε θα κάνει το λάθος του αδελφού του – όχι, δεν τη χάνει αυτός την ψυχραιμία του... Το περίστροφό του πάντα στη θήκη του είναι και εκεί θα μείνει. Κι έτσι σπκώνει ψηλά την ασπίδα, σπκώνει ψηλά και το γκλοπ – σημάδι πως δεν έχει σκοπό κανένα να πειράξει...

Και πλησιάζει όσους προηγούνται της ομάδας των νεαρών.

Τρεις είναι! Δεν ξέρει το γιατί ο Αρίστος Αθανασίου, αλλά από τους τρεις επιλέγει εκείνον με το καφέ μπουφάν, με τη γνωστή φίρμα στο στήθος και τις δερμάτινες μπότες. Αντράκι που δείχνει πως οι γέροι του το φυσάνε...

Ο Αρίστος Αθανασίου χαμογελά – σπκώνει το πλαστικό κάλυμμα και φανερώνει το πρόσωπό του. Χαμογελά πάντα. Και πλησιάζει.

Κάποιος από τους δικούς του ουρλιάζει κάτι σαν *«Πού πας, ρε Αρίστο!»*.

Πνίγεται η φράση μέσα στις κραυγές και στις φωνές και στα συνθήματα.

«Μπάτσι, αφήστε τους νέους να ζήσουν!»

Ο νεαρός με το καφέ μπουφάν και τις δερμάτινες μπότες κοιτά σαστισμένος τον ένστολο άντρα που του χαμογελά και που τον πλησιάζει με σπκωμένα τα χέρια. Και σταματά να φωνάζει.

Και μόνο το βλέμμα του ξαφνικά παίρνει μια έκφραση πανικού, καθώς βλέπει το γκλοπ να κατεβαίνει, να πέφτει με δύναμη πάνω του...

«Να, ρε πούστη! Για να μάθεις!...»

Κάποιοι ένστολοι τρέχουν γύρω από τον Αρίστο Αθανασίου.

Οι άλλοι νεαροί προσπαθούν να τραβήξουν σε μιαν άκρη τον πεσμένο νεαρό...

Θωμάς Κοροβίνης

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ήρθανε μια μέρα δυο χωροφύλακες, ήταν όργανα, μας φέρανε δυο παιδιά, με τους κλειψέδες στα χέρια, θα ήτανε το πολύ δεκαεφτά χρονών. Φωτιά έβγαζε το βλέμμα τους. Η πιάτσα σε ψήνει, πώς να το κάνουμε. Τον ένα χρόνο τον ζεις για δέκα. Άμα σε κρατάει με το ζόρι η μαμά μέσα στο σπίτι, βγαίνεις άψητο πράμα, βουτυρόπαιδο. Καθόμουνα στο γραφείο υπηρεσίας, όταν μπήκανε. Το '47. Ο προϊστάμενός μας, κέρβερος. Δε χρειαζόταν να πει κουβέντα, με μια επιτακτική ματιά η δουλειά του γινότανε στο άψε-σβήσε. Το τμήμα, στην Κάτω Τούμπα, πίσω απ' τον Άγιο Θεράποντα. Ένα δωμάτιο, χρώμα γκρι ανοιχτό, διαστάσεις 4 επί 3, χαμπλοτάβανο.

Ε, μας έφεραν τα παιδιά. Ο ένας ξανθός, ψηλός, αγριωπός, τσαμπουκάς. Ο άλλος μελαχρινός, μέτριος, γλυκός, του χεριού μας. -Πώς λέγεστε; ρωτάω. -Σταμάτης Σερντάρης, λέει ο ανοιχτόχρωμος θαρρετά. -Αριστείδης Παγκρατίδης, λέει ο σκούρος, ξέπνοα. -Τι έκαναν και τους συνέλαβες; ρωτάω το όργανο. -Κλέψανε. -Στο κρατητήριο, μέχρι να έρθει ο κύριος μοίραρχος. Τσουπ, στην ώρα, ο μοίραρχος. -Τι έγινε, ρε καλόπαιδα; ρωτάει με επιδεικτική ειρωνεία. -Να, κυρ-Διοικητά, πήραμε ένα τσουρέκι και δυο κουλούρια από ένα φούρνο, απ' την Πυλαία. Πεινούσαμε, λεφτά δεν είχαμε καθόλου. Αλλά μας κυνήγησε ο φούρναρης και μας έπιασαν οι χωροφύλακες, απολογήθηκε ο ξανθός. Ο μελαχρινός, τσιμουδιά. -Τσογλάνια, γνωστά μούτρα μου φαίνεστε. Πήρατε δυο κουλούρια! Μέσα! Κρατητήριο! Δέκα μέρες φυλακή! Και ξύλο! Δώστε τους να καταλάβουν!

Σαν το Χριστό μαρτυρήσανε. Αφού, τους πόνεσε η ψυχή μου. Πήγα να μεσολάβσω να μαλακώσει ο δήμιος. -Μην το παρακάνουμε! -Είναι εντολή αυστηρά του κυρίου Διοικητού, η τιμωρία πρέπει να είναι παραδειγματική. Να πήξει το μυαλό τους. Άμα έχουνε καμιά γνωριμία να μεσολάβήσει, μπορεί και σε δυο-τρεις μέρες να τους απολύσουμε, είπε ο βασανιστής. Αλλιώς θα τους αναλάβει ο ανακριτής, από κει ο εισαγγελέας να τους δικάσει. Θα φάνε κάνα δίμηνο στο Γεντί.

Από το υπό έκδοση μυθιστόρημα *Ο γύρος του θανάτου*

Δημήτρης Κοσμόπουλος

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣ ΛΟΧΙΑΣ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΤΟΥ ΑΜΠΟΥ-ΓΡΑΪΜΠ

Δεν μοιάζει ο Τίγρης με τον Μισσισιπή.
Μυρίζει φοινικόκλαρα κι αρχαίο πηλό.
Ύστερα, κάθε νύχτα πέφτουν αστερόφυλλα
απ' το μεγάλο δέντρο τ' ουρανού. Ρουκέτες
δεν τα πιάνουν. Στη γλώσσα που μιλώ.

Δεν είναι μπορετό να πω τη φράση «Αμπού-Γράιμπ».
Ούτε κι ο Πρόεδρος μας, λένε, τα 'χει καταφέρει.
Κι αυτό το βράδυ ο αέρας θα φέρει
κραυγές και βογκητά σε σκηνές λάιβ.

Από τις ταινίες όπου συνάμα βλέπω και πρωταγωνιστώ.
Κάποτε σε ρόλο κεντρικό. Όταν παρουσιαστώ
στην εξεταστική επιτροπή, θα αναφέρω
πως κάνω πράξη όλα τα θρίλερ που υποφέρω.

Ό,τι έβλεπα από πολύ μικρή όταν έμενα μόνη
Κι αργότερα με ουίσκι, χάπια, βότκα με λεμόνι.
Θα αναφέρω επίσης ότι συμπονώ
Όσους σέρνω με λουριά και ηλεκτρικά καλώδια.
Θολώνει ο νους μου που δεν γίνονται όπως κι εγώ.
Όταν τους μαστιγώνω, αιμορραγώ.

Όμως εκείνο το παιδί έμοιαζε μ' εμένα.
Έδερνα τη Μητέρα του και με κοιτούσε
Όπως κοιτάζω, Μάμμυ, τη φωτογραφία σου
εδώ στα ξένα.

Από τη συλλογή *Πουλιά της νύχτας*, Κέδρος, 2005

Βασίλης Κουγέας

ΚΟΥΡΑΣΤΗΚΕ ΝΑ ΤΡΕΧΕΙ

Κουράστηκε να τρέχει σε χωράφια
με σταυρούς κυνηγημένος
την πέτρα προσκέφαλο
[τι διώχνει τον ασβό από φωλιά σε φωλιά
στο χιόνι στ' αδιάζει χαράματα τη νύχτα
δεν ψυχάζει]
ο πόλεμος των άλλων έγινε δικός του
αν αρρωστήσει δεν περνά κι αν λαβωθεί
πεθαίνει
χέρι τραχύ σκαμμένο
απ' τα λαγούμια και τους λάκκους
η μάνα σκόρπιζε τα υπάρχοντά του
τα ίχνη του στα πέρατα του κόσμου
να μην τον βρουν να τον σώσει
αλλά στο δικαστήριό σας
η επιείκεια δεν είναι αυτονόπη
γι' αυτές τις άδειες από μάτια κόγχες
για ό,τι γέννησε αυτό το μίσος

τώρα πια
από γενιά σε γενιά

ΣΗΚΩΝΟΝΤΑΣ

Σηκώνοντας
το φύλλο που συγχωρεί
και επιτρέπει την επανάληψη
ας σκύψει
να πλύνει τα πόδια του εχθρού του απ' τα χώματα
ότι τον έκαναν άνθρωπο οι ανούσιες μάχες
το ιριδίζον αίμα της αστοχίας
στο σκουριασμένο φύλλωμα του μαχαιριού

κάποτε σπάζει η καρδιά

η χειρότερη στιγμή

Ζέτα Κουντούρη

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Έτσι, για πλάκα, χωρίς να το πάρει καλά καλά είδηση, το 'βαλε το στοίχημα. Είχαν γυρίσει από την απογευματινή τους βόλτα στα Εξάρχεια. Δεν είχε καταλάβει πως η δικιά του είχε υπερβεί τη συνηθισμένη της δόση- αυτή, φιλάρα, ούτε το γιο μου δεν μπορεί να βλάψει, τον είχε κοροϊδέψει την πρώτη φορά που του μύρισε περίεργα ο καπνός της, κι έτσι κι αλλιώς κουμάντο στη ζωή μου εσύ δεν θα κάνεις!

Ξεκίνησαν για αστείο. Να βρίζει ο ένας τον άλλο. Στην αρχή τού 'κλεινε το μάτι. Να δεις, οι γριές μάς ακούνε, του 'λεγε το γέλιο της, καθώς τον έβριζε. Στο κόλπο κι αυτός! Με γέλια και μ' έναν περίεργα αυξανόμενο θυμό. Πιάστηκαν στα χέρια, μα τα μάτια τους γέλαγαν. Βριζόντουσαν, μα ήταν όλο χαρά, γιατί είχαν βρει την ευκαιρία να βγάλουν τ' απωθημένα τους. Απρόοπτα αυτή, κάποια στιγμή βούτηξε ένα πιάτο και το 'σπασε πάνω στα πλακάκια, κάνοντας νόημα με το χέρι πως έγινε έτσι μόνο και μόνο για να την ακούσουν. Αυτό τον τσάντισε, το παράκανε, την τράνταξε απότομα για να σταματήσει. Τότε εκείνη έσπασε κι άλλο, κι άλλα. Βριζόντουσαν τώρα στ' αλήθεια, του 'σπαγε βάζα, του 'σπαγε τασάκια, ό,τι έβρισκε μπροστά της, κι αυτός την τράνταζε συνέχεια για να τη συνεφέρει, παρακαλούσε μέσα του να κτυπήσει η πόρτα, κάτι να συμβεί. Είσαι μαλάκας, ρε, μαλάκας, ξεφώνιζε και χτύπαγε τις γροθιές της με δύναμη πάνω στο στήθος του.

Της έριξε μια στο στόμα για να σταματήσει, το αίμα της δεν τη φόβισε, συνέχισε να τον βρίζει, δεν άκουγε πια τι έλεγε, μόνο που τσίριζε, παλεύαν χωρίς έλεγχο σαν δυο μανιασμένα σκυλιά, την τίναξε από πάνω του, το δάπεδο ήταν σκεπασμένο με σπασμένα γυαλιά, που βάφτηκαν κόκκινα, απ' τ' απότομο πέταγμά της.

Το 'χασε η Ρούλη το στοίχημα, ήταν η πρώτη σκέψη που του πέρασε από το μυαλό...

Στάθης Κουτσούνης

ΕΝΟΡΑΜΑ

Χτυπά μεσάνυχτα η πόρτα του στάβλου της
και μπαίνει αποφασισμένος

σε θέλω της είπε και της πρόσφερε
ανθοδέσμη από τριφύλλι

η αγελάδα ξαφνιάστηκε
μισό λεπτό καθίστε ψέλλισε
κι έσπευσε στο λουτρό κολακευμένη
για να βάλει λίγο κραγιόν

αμέσως έπειτα τον άκουσε να λέει
λόγια τρυφερά και παθιασμένα
για την ξεχωριστή περπατησιά της
το συνεσταλμένο βλέμμα της
για το χνότο της που ονειρευόταν μήνες
να τον ζεσταίνει τις νύχτες του χειμώνα
της εξομολογήθηκε πως γούσταρε
ν' αρμέγει με το στόμα τα μαστάρια της
πως λύσσαγε να γλείφει σαν λουκούμι
τα πλούσια πισινά και τα λαγόνια της
ή να ρουφάει από τα πόδια της το κότσι

προς τα χαράματα την είχε καταφέρει
έπεσαν και παλέψανε άγρια στον αχυρώνα
λιγωμένη εκείνη από τη γλύκα της γλώσσας

σε λίγο ένωσε μέσα της το μόριο του
μαχαίρι ακονισμένο να τρυγεί τα σωθικά της
να την κόβει αλύπητα ως το κόκαλο

όταν ξημέρωσε κρεμόταν κομματιασμένη
στη βιτρίνα του κρεοπωλείου
και στο βάθος του αίματός της
άκουγε τον Χασάπη να την κολακεύει ακόμη
στους λιμασμένους του πελάτες.

Από τη συλλογή *Παραλλαγές του μαύρου*, Δελφίνι, 1998

Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου

ΥΓΡΟ ΦΕΓΓΑΡΟΦΩΤΟ

Η λευκότητα είναι εύθραυστη και σπάζει από παντού, κομματιάζεται, και σαν να τον αφήνει ανοχύρωτο. Από τις ρωγμές του λευκού μπαίνουν κάτι λασπόνερα και σχηματίζουν μικρά αυλάκια. Σκύβει να δει καλύτερα και διακρίνει το αίμα. Τα λασπόνερα κυλούν με λουρίδες αίμα μέσα τους και σαν να το ξέρει αυτό, σαν να το έχει ξαναδεί. Είναι ο φοιτητής που σκότωσαν και είναι εδώ, κάνει γρήγορα τη σκέψη. Όμως, πού εδώ; Κοιτάζει γύρω του και βλέπει τους μαύρους τοίχους του κελιού.

Ένιωσε έρημος. Διπλώθηκε σε μια γωνιά. Έτρεμε από το κρύο. Πήρε μια μαυριδερή κουβέρτα που ήταν εκεί και την τυλίχτηκε. Το μυαλό του πονούσε. Θυμήθηκε το σκισμένο κομμάτι από βρόμικη πατανία που του είχε δώσει ο Όθων Του Περιπλανώμενου Χάους το πρώτο βράδυ της περιπλάνησής του. Και να, ξανά η ίδια κίνηση. Του φάνηκε πως η ζωή του γλιστρούσε σε μια κινούμενη κυκλική αφαίρεση. Δεν την όριζε πια. Τα γεγονότα τραχιά τον είχαν παγιδέψει. Ο χρόνος. Ο χρόνος είχε γίνει μια κινούμενη κυκλική αφαίρεση. Μέσα σε τούτο το βρόμικο κελί η πραγματικότητα ήταν αφαίρεση και μαζί ένας χρόνος συμπαγής που τον έσφιγγε σαν θηλιά.

Έγειρε ακόμα πιο πολύ. Κι ο ύπνος ήρθε μαζί με τον Αυγουστίνο. Έναν Αυγουστίνο τρελαμένο. Άδειαζε το νερό με έναν παλιό σκουριασμένο κουβά, το άδειαζε με κινήσεις γρήγορες, όμως αυτό ήταν ατέλειωτο. Άδειαζε κι εσύ, του φώναζε, κάνε γρήγορα, πρέπει να προφτάσουμε... Όμως ο Προμηθέας δεν ήξερε τι έπρεπε να προφτάσουν, δεν θυμόταν. Σε μια στιγμή τον είδε που έσκιζε το νερό με τα χέρια του να ανοίξει πέρασμα. Κάνε γρήγορα, του φώναζε, έλα τώρα πέρασε, κρατώ το νερό...

Όπως ήταν μπήκε στο μονοπάτι που άνοιξε ο Αυγουστίνος μέσα στο νερό και περπατούσε μαζί του. Κι όταν έφτασαν σε κάποιο σημείο όπου το νερό βάθαινε, φύγε, του είπε, τρέξε τώρα, τρέξε γρήγορα, πρέπει να σώσεις την Ιερή Χάρτα.

Πετάχτηκε αλαφιασμένος. Και μέσα στο μισοσκότεινο κελί, διέκρινε τους δυο κουκουλοφόρους.

ΕΥΤΥΧΙΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΛΟΥΚΙΔΟΥ

ALEXANDERPLATZ

Κανονικά, με λένε Σόνια.
Μίτσε, με βάφτισε ο Φραντς -
μονόχειρας, μα ξέρει ν' αγκαλιάζει.
Τη μέρα προτιμώ να υπνοβατώ.
Με ένα νόμισμα κρυμμένο στο μαντήλι
περνάω βιαστικά έξω από τα προάστια
σκιές ευκίνητες πουλώ στην Alexanderplatz
στα ενδρεία σπάζω τις φυσαλίδες
κι αφού των πληκτικών επεισοδίων
διασχίζω την ομίχλη
βρίσκομαι σώα σαν νεκρή
στο τέλος της θλιμμένης ιστορίας.

Η πλατεία γέμισε μεμιάς αρωματοπωλεία.
Έξω απ' τις χαραμάδες των πληγών
πλημμύρα ακυβέρνητη
λεβάντα και θυμιάμα
γαζία και λιβάνι.

Όμως, εγώ, πάντοτε αλήθεια σου έλεγα Φραντς.
Ω, μα και βέβαια μπορούσα μόνο εσένα ν' αγαπώ
ο άλλος ήταν παιδί, μπορεί και γέρος
μην τα σκαλίζεις τώρα πια
ήπιε απλώς ένα κονιάκ
έβαλε φωτιά στα μαλλιά της μαριονέτας
κι έπειτα εξαφανίστηκε.

Κι άφησε Φραντς
τι θες κι ανοίγεις τώρα το πορτάκι
άστο μες στο κλουβί του το πουλί
μη μου το πνίγεις
πονάω Φραντς, με σφίγγεις Φραντς
χύθηκε κάτω όλο το νερό
ποτέ ξανά τιτίβισμα, ποτέ ξανά μισή αγκαλιά
γέμισε πούπουλα ο αέρας Φραντς
δε σε ακούω πια
πούπουλα και φτερά
δε σε πονάω πια
μόνο φτερά
δε με πειράζει τώρα πια...

Οι άνθρωποι στο δάσος
πεθαίνουν πάντα από ντροπή.

Αργυρώ Μαντόγλου

Η ΑΓΑΠΗ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΡΟΜΟΣ...

Το τρομερό είχε συμβεί. Της είχε συμβεί. Αυτά που συνέβαιναν πάντα στους άλλους. Αυτά που διάβαζε στα πρωτοσέλιδα συνέβησαν και σε εκείνη. Δεν γλίτωσε. Την πληροφορία την άκουσε στο ραδιόφωνο ανάμεσα στον Πρινς και στη Μαντόνα. Το έκλεισε αμέσως. Βούλωσε τ' αυτιά της με τα χέρια. Μετά διπλώθηκε στα δύο και κοίταξε το χαλί. Για ώρα. Το χρώμα βαθύ πορφυρό. Την τύφλωσε. Η καρδιά της χτυπούσε ξέφρενη, την ένιωθε να απλώνεται, ν' αλλάζει σχήμα. Να καταλαμβάνει ολόκληρο το σώμα της. Σαν ένας απρόσεκτος γίγαντας να της την πάτησε με πόδι του και να τη στραπατσάρισε. Για πρώτη φορά αναρωτήθηκε τι ήταν σοβαρότερο, η εσωτερική ή η εξωτερική επίθεση; Ποιο χτύπημα ήταν σφοδρότερο; Όταν έρχονται και τα δυο μαζί σε τσακίζουν... Η Ευρυδίκη είχε ακούσει την πληροφορία καθαρά. Πεντακάθαρα. Ανάμεσα στα ονόματα ήταν και το όνομά του. Το όνομα του αγαπημένου της. Το σπάνιο, μοναδικό όνομά του. Όχι, δεν ήταν ανάμεσα στους αγνοούμενους. Ήταν ανάμεσα στα θύματα. Βόμβα εξερράγη σε ευρωπαϊκή πρωτεύουσα. Τρία θύματα Έλληνες τουρίστες. Πέντε αγνοούμενοι. Ήταν ανάμεσα στους οριστικά χαμένους. Χαμένος ήταν και πριν. Δεν ήταν στη ζωή της. Αλλά όσο ήταν ζωντανός υπήρχε ελπίδα. Ποτέ δεν χάνεται η ελπίδα για τους ζωντανούς. Τώρα εκείνος δεν είναι. Ένα όνομα είναι. Σε μια σύντομη λίστα. Μια μαύρη λίστα. Ο χαμένος χάθηκε. Επανέλαβε μέσα της τη φράση. Να εμποδώσει το τελεσίδικο. Ο χαμένος χάθηκε. Τα δυο «χα» ακούστηκαν σαν κοροϊδία. Μια φάρσα από το υπερπέραν. Και τώρα πώς θα ζήσει χωρίς τον χαμένο της; Ούτε μέσα της πια δέν μπορούσε να τον βρει. Όταν δεν βρίσκεις μέσα σου αυτό που αγαπάς παίρνεις τους δρόμους.

Απόσπασμα από ανέκδοτη ομότιτλη συλλογή διηγημάτων

Νίκη Μαραγκού

ΕΜΦΥΛΙΟΣ

Η Τένια Παπαδάκη μού διηγήθηκε ένα απόγευμα
καθώς πίναμε καφέ στο Φανάρι του Διογένη
πως εκτέλεσαν τον θείο της στη Μακρόνησο
και η αρραβωνιαστικιά του
έκλεισε το στόμα της και δεν έτρωγε.
Χρειάστηκε να της σπάσουν ένα δόντι
για να την ταΐζουν με το ζόρι.
Δίπλα μας Ρωσίδες ντυμένες με ακριβά ρούχα
παράγγελναν φραπέ.

ΑΛΒΑΝΙΑ

Ο Βάσος, ταβερνιάρης στην Κασσιώπη,
έλεγε πως ο γείτονάς του με τα τουριστικά ο Αλβανός
ήρθε κολυμπώντας από τους Αγίους Σαράντα
μια νύχτα που χιόνιζε και είχε τόσο κύμα
που δεν μπορούσαν να βγουν τα περιπολικά με τους προβολείς
που με την τρσίαινα καμάκιαζαν
αυτούς που προσπαθούσαν να φύγουν κολυμπώντας.

Ελένη Μαρινάκη

ΕΝΑΣ ΑΚΟΜΑ ΑΡΙΘΜΟΣ

Βγαίνεις στιλπνός
από την ένταση
πρόσωπο που
το δονεί
η αγωνία·

κυλά στο πλάι
ο υγρός σφιγμός
γρήγορη
η φαρέτρα
των ωρών σου.

Το προσφιλές σου
χρώμα, κίτρινο
όπως οι δέσμες
το σκοτάδι.

Σκεπάζεις πρόχειρα
το πέρασμα
εύφλεκτο υλικό
το βράδυ
παγιδευμένο καταφύγιο
πάτημα λύκου
που κουτσαίνει.

Έξω
κυριαρχεί
ο πόθος,
το βύθισμα
στην υγρασία.

Χαφιάς ο χρόνος
καταδότης
περνάει δίπλα σου
να δει
το ρίγος
στο λαιμό

τον αναμμένο
πυρετό σου.

Τρέξε·
τρέξε σου λέω
να σωθείς.

Εδώ
στα λερωμένα
πεζοδρόμια
κάθε βηματισμός
και νάρκη·

έρχεται
καθυστερημένα
το λεωφορείο
δεν προλαβαίνεις
ν' ανεβείς
αφήνεις στα
πλακάκια
το κορμί σου
θήραμα των περαστικών
τροχαίο που
θα ξεχαστεί
την άλλη μέρα.

Χωρίς επίσημα
χαρτιά
καταχωρείσαι άγνωστος
ένας ακόμα
αριθμός.

Κάρτα λευκή
μες στους αμέτρητους
απόντες.

Πρόδρομος Χ. Μάρκογλου

ΗΤΑΝ ΜΟΝΟ ΔΙΚΗ ΜΟΥ

Εκείνη τον εγκατέλειψε. Δεν μπορούσε ν' ανεχθεί άλλο τον βίαιο χαρακτήρα του. Πήγε κι εγκαταστάθηκε στο σπίτι των γονιών της. Ζήτησε διαζύγιο. Ένα βράδυ συνάντησε έναν παλιό της φίλο, τον έκανε εραστή της.

Ο άνδρας της δεν δέχθηκε την εγκατάλειψη. Αρνήθηκε το διαζύγιο. Έμαθε αργότερα και για το δεσμό της. Σχεδίασε την εκδίκησή του.

Ένα βράδυ πήγε έξω από το σπίτι του εραστή και περίμενε. Κάποτε την είδε να βγαίνει, τη συνόδευε εκείνος. Τότε αυτός πετάχτηκε μπροστά, σήκωσε την καραμπίνα, πυροβόλησε. Ο εραστής έπεσε αιμόφυρτος. Εκείνη ούρλιαζε και τον καταριόταν. Την άρπαξε από τα μαλλιά. Τη χτύπησε με τον υποκόπανο του όπλου στο κεφάλι. Πάλι και ξανά. Τέλος, την πυροβόλησε.

Μέχρι να εμφανιστούν οι γείτονες, είχε εξαφανιστεί.

Τον βρήκαν μετά μία βδομάδα, στο δάσος, στη χαράδρα, πίσω από ένα βράχο. Είχε τινάξει το κεφάλι του στον αέρα. Στην τσέπη του ένα κακογραμμένο σημείωμα: *Ήταν μόνο δική μου.*

Από το βιβλίο *Κείμενα μικράς πνοής*, Κέδρος, 2009

Γιώργος Μαρκόπουλος

ΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑ ΕΛΕΓΕ ΟΤΙ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟΝ ΜΗΤΣΟ

Κατόπιν, αφού την έδεσαν αμφότεροι εις τρεις καρέκλας ηνωμένες, και παραμείνας μόνος ο αρχιβασανιστής ο επιλεγόμενος «Μήτσος ο επιλοχίας», εκτύπησε ανηλεώς τα πέλματά της με ρόπαλο. Της κατεβίβασεν το παντελόνιον, της απέσπα τρίκας εκ του εφηβαίου και ακολούθως της εμάλαξε τα στήθη επί ισοούτον ιοχυρώς, ώστε η παθούσα να καταθέτη ότι «τραβούσε να τα αποσπάση».

Προσέει δε, γνωρίζωμεν υμίν ότι ο εν λόγω Μήτσος παρέμεινεν άγνωστος.

ΒΟΥΛΕΥΜΑ ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΩΝ

ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΩΝ

14.7.75

Ο Μήτσος πήρε τη βαλίτσα του που είχε χαθεί
στο πρακτορείο λεωφορείων Πρεβέζης. Ήσυχια και μοναχικά.
Ύστερα μπήκε στην Αθήνα, Κυριακή απόγευμα,
τόσο απλά και τόσο αθόρυβα, να σπουδάσει ηλεκτρονικός.
Πέρασε δίπλα από κλειστές μάντρες υλικών οικοδομής
στην Ιερά Οδό, από χαλασμένα φορτηγά, τρίκυκλα
και κλειστά μηχανουργεία στο Αιγάλεω.
Ο Μήτσος είδε από μακριά την Πεντέλη, τον Κεραμεικό...
Αυτή είναι η Αθήνα, είπε. Πέρασε από την έρημη Ομόνοια.
Είδε έναν πατριώτη του φαντάρο. Έκανε πως δεν τον πρόσεξε.
«Ρε συ, εσύ δεν είσαι ο Μήτσος!» Και ο Μήτσος απάντησε «όχι»,
σκεπτόμενος πράγματα πολύ συγκεχυμένα,
όπως τα παιδικά ξυπόλυτα χρόνια του με αυτιά γαϊδάρου στο χωριό,
καθώς και εκείνη τη Στέλλα από τη Βέροια που την αγάπησε
και εντούτοις παντρεύτηκε ζωέμπορο στη Λιβαδειά.
Αυτή είναι η Αθήνα, ξαναείπε ο Μήτσος.
Έφαγε μακαρονάδα το βράδυ
σε ψητοπωλείο της οδού Βερανζέρου – έκανε βόλτα.

Τη νύχτα κοιμήθηκε στο ξενοδοχείο «Ωραία Ήπειρος»
της οδού Μενάνδρου.

Ανδρέας Μήτσου

Η ΤΡΑΓΙΑΣΚΑ

Για τούτο, είμαι βέβαιος. Πως όλοι ανεξαιρέτως, κάποια στιγμή, καθώς περιμένουν στην υπόγεια στάση του μετρό, πέφτουν επάνω στην ίδια σκέψη.

Κι ύστερα την αποδιώχνουν. Άλλοι με περισσότερη ευκολία, άλλοι πολύ πιο δύσκολα.

Κοιτάζουν πρώτα τις ράγες, ύστερα βλέπουν ξαφνικά το τρένο που καταφθάνει. Μπαίνουν αμέσως μέσα. Γλιστρούν στο βαγόνι και σώζονται.

Κατά τη διάρκεια της διαδρομής πάντως, κανένας απολύτως δεν κάνει ξανά την ίδια εκείνη σκέψη. Σαν τα πράγματα προς το παρόν να έχουν διευθετηθεί.

Βγαίνοντας από το βαγόνι στο Σύνταγμα, ανέβηκα στις κυλιόμενες σκάλες. Στο σκαλοπάτι δίπλα μου στεκόταν ένας άντρας πανέμορφος. Μετρίου αναστήματος, κομψός, με θαυμαστό ολοκαίνουργο, σκούρο παλτό, χρώματος βαθύ καφέ, μόδας παρωχημένης. Εξήντα τουλάχιστον χρόνων. Σαν ανεπίληπτος Άγγλος αριστοκράτης του προηγούμενου αιώνα. Στο κεφάλι του φορούσε έναν απίθανο κούκο, του ιδίου καφέ χρώματος με το παλτό του. Ήταν μια τραγιάσκα μοναδική, η οποία του έδινε κύρος και γοητεία. Αν και τον παρατηρούσα επιδεικτικά, απέφυγε να κοιτάξει προς το μέρος μου.

Μόλις αφήσαμε την πρώτη κυλιόμενη σκάλα, προπορευτήκε κατευθυνόμενος με νεύρο προς τη δεύτερη και την έξοδο. Τον ακολούθησα. Στο τελευταίο σκαλί άρπαξα τη σπουδαία τραγιάσκα από το κεφάλι του και έτρεξα με όλη τη δύναμη των ποδιών μου. Αυτός, αν και μεγαλύτερος, με πρόλαβε στο μεγάλο διάδρομο κάτω ακριβώς από το ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία». Με έσπρωξε δυνατά και έχασα την ισορροπία μου. Απέσπασε το καπέλο από τα χέρια μου και ύστερα με κλότσησε με περιφρόνηση, όπως ήμουνα κάτω, πεσμένος.

Όταν πλησίασε το πρόσωπό του κοντά στο δικό μου, είδα πως ο γέρος εκείνος άνθρωπος μου έμοιαζε εκπληκτικά. Καθώς απομακρυνόταν και ανέβαινε αγέρωχος τις μαρμάρινες σκάλες της εξόδου, έβλεπα μόνο τα πόδια του, από τα γόνατα και κάτω.

Όσο κι αν προσπαθώ πάντως να δικαιολογήσω εκείνη τη συμπεριφορά μου, δεν μπορώ. Ούτε και πρέπει να αποδοθεί ελαφρά τη καρδία στα δυο ποτηράκια ούισκι που πίνω έτσι κι αλλιώς κάθε βράδυ.

Δημήτρης Μίγγας

ΤΩΝ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΩΝ

«Δεν τελειώνουν εύκολα οι πόλεμοι», απάντησε ο ασυρματιστής. «Θα 'ρθουν ξανά εκείνοι που θα φύγουν για να ξεπλύνουν το αίμα· κι ύστερα πάλι οι πρώτοι, απ' την αρχή». Ξεροκατάπιε σαν να μετάνιωσε που μίλησε – βραχνή η φωνή του, φαγωμένη: «Παραμονή του Ευαγγελισμού μπήκανε στο Μαθράκι, το χωριό μου, οι χίτες κι ο Στρατός. Νύχτα, μεσάνυχτα και τότε. Τους πέτυχαν στον ύπνο όλους: γέρους, γυναίκες και παιδιά· και όσους έτυχε να έχουν κατεβεί κρυφά από το βουνό για να πλυθούνε και να κοιμηθούν με τη γυναίκα τους. Είχαν κυκλώσει το χωριό από παντού και ζώσανε καλά τα σπίτια, που περίμεναν να βρουνε μέσα αντάρτες. Όλα όπως τα είχαν σχεδιάσει, μα φοβόντουσαν κι αυτοί οι έρμοι· έτρεμαν οι φαντάροι και ακούγονταν τα δόντια τους που χτύπαγαν, δεν μπορούσαν να συγκρατήσουν τα σαγόνια· οι άλλοι, της οργάνωσης, έδειχναν ψύχραιμοι, μα ήταν θολή η ματιά τους. Μπήκαν αλαφροπατώντας σαν τις γάτες· κάποιους τους βρήκαν μπόσικους και τους έδεσαν. Της Μαριγούλας του Μπιμπού το κοριτσάκι σκιάχτηκε, όταν τους είδε να περνάνε πάνω από το κρεβατάκι του, κι έμπηξε τα κλάματα. Πανικοβλήθηκε εκείνος που ήταν δίπλα και το κάρφωσε με την ξιφολόγη. Πέσανε οι πρώτες τουφεκιές· αλύχτησαν σκυλιά και στα κοτέτσια τα πουλερικά κακάριζαν. Πολλοί έβαλαν τις φωνές στον εφιάλητη ή στο ξύπνιο τους, οι χίτες άρχισαν να βρίζουν και να φοβερίζουν. Όσους προσπάθησαν ν' αντισταθούν τους έφαγαν. Σαν είδανε το αίμα, ζεστό, να τρέχει, κάποιοι φοβηθήκανε και λούφαξαν, μα οι περισσότεροι αγρίεψαν σαν τα θεριά. Το γερο-Πόπορη τον πέταξαν στο πηγάδι του κι έβαλαν φωτιά στα σπίτια των καπεταναίων· έγινε η νύχτα μέρα. Άκουγαν τα ουρλιαχτά εκείνων που καιγόντουσαν και χούγιαζαν, κι όσους λαμπαδιασμένους άνοιγαν την πόρτα για να βγουν τους θέριζαν με τ' αυτόματα. Είχε βουλιιάξει στο σκοτάδι το μυαλό τους...». Μονολογούσε σαν να μην υπήρχαμε εμείς. Το πρόσωπό του έλαμπε περιοδικά από τις λάμπεις των εκρήξεων και μετακινιόταν η σκιά του πάνω στη λαμαρίνα· έπειτα χανόταν πάλι στο σκοτάδι. Έμενε μόνο η φωνή του, που συνέχιζε· στιγμές κι εκείνη έμοιαζε να 'ρχεται από πολύ μακριά.

Απόσπασμα από τη συλλογή διηγημάτων *Των κεκοιμημένων*, Πόλις, 1999

Αλεξάνδρα Μπακονίκα

Η ΝΤΟΥΛΑΠΑ

Λαϊκή οικογένεια. Ο πατέρας ναυτεργάτης,
Όταν έμεινε χήρος, έφερε γυναίκα και συζούσαν.
Τα παιδιά του -αγόρι και κορίτσι-
ήδη στο τέλος της εφηβείας.
Αποξένωση και κατήφεια υπήρχε στο σπίτι τους.
Το αγόρι, ένας θηριώδης,
για το τίποτα ξυλοφόρτωνε την αδελφή του
και ύστερα την έκλεινε σε μια ντουλάπα.
Από την κακομεταχείριση λιποθυμούσε.
Δεκαετία του εξήντα.
Στην περιοχή ένας δρόμος μάς χώριζε.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ ΤΑΞΙΔΙ

Το καράβι ξεκίνησε από Θεσσαλονίκη
για Λήμνο τα μεσάνυχτα.
Υπήρχε τόσο πλήθος κόσμου
ώστε μόλις πρόλαβα να πιάσω κάθισμα στο κατάστρωμα.
Για να μη χάσω τη θέση μου
αναγκάστηκα να περάσω εκεί όλο το βράδυ.
Την απόλαυση του ταξιδιού και τη διάθεσή μου
τη χάλασε μια παρέα νεαρών.
Άξεστοι και βίαιοι. Οι άγριες φωνές τους,
οι κραυγές, τα φτηνά αστεία τους
στιγμή δεν σταμάτησαν στο κατάστρωμα
μέχρι να ξημερώσει.
Οι άγριες φωνές τους ξέθαβαν βαθιά μου τραύματα
από αδυσώπητη βία και βαναυσότητα
που έχω υποστεί στη ζωή μου.

Ερρίκος Μπελιές

ΝΗΟΠΟΜΠΗ ΒΑΛΛΟΥΣΑ ΜΑΚΡΟΘΕΝ

Η εξουσία με τη λυτή γραβάτα και το μουστακάκι έρριξε χτες βράδυ τους ρουφιάνους της σ' όλη την πόλη την ώρα που τελειώναν οι νυχτερινές σχολές κι οι δρόμοι πλημμυρίζαν από εξατμίσεις μηχανών και Ρε Μαλάκα συλλάβανε πολλούς ανύποπτους νεαρούς που τους κατηγορήσαν ότι πήραν μέρος στη βεβήλωση των παναγίων λειψάνων της μητρόπολής μας και ότι κλέψαν το χρυσό το δόντι του ήρωά μας από το μουσείο κι όμως αυτοί στο υγρό υπόγειο ως την ανάκριση συνέχισαν να συζητούν για μηχανές και γκόμενες κι αθλήματα και να μικρολογούν τις καθημερινές τους ευφροσύνες ξέροντας πως κάθε γέλιο αυθόρμητο είναι η εξουσία.

Από την ποιητική συλλογή *Πόλεως*, 1985

ΑΣ ΠΑΙΞΟΥΜΕ ΤΡΙΑΝΤΑΕΝΑ

Η όμορφη Ελένη με το ατύχημα πριν τόσους μήνες μένει κατάκοιτη κουνάει το κεφάλι της μόνο ελάχιστα μα τ' άκρα και το σώμα νεκρωμένα χαλαρά κι όλοι λυπούνται που στα εικοσιτρία της καρφώθηκε στο στρώμα χωρίς προοπτική βελτίωσης όμως αυτή καθότι λάτρης της χαρτοπαιξίας κλείνει τα μάτια κι ονειρεύεται παιχνίδι με αντίπαλο τον πιο ωραίο γκόμενο που τον κερδίζει συνεχώς του πριονίζει το κρανίο του τρυπά το στήθος με σακοράφες σκουριασμένες του χύνει πίσσα αχνιστή στο πρόσωπο του ανοίγει τα ρουθούνια με ψαλίδι τον πνίγει με αγκυλωτό σύρμα τον παλουκώνει με κλαδί τριανταφυλλιάς τον γδέρνει ζωντανό με λεπτεπίλεπτα νυστέρια τον ρίχνει σε μεγάλους πεινασμένους αρουραίους τον χτίζει ζωντανό ως τον λαιμό του ξεριζώνει με τη μέγγενη τη γλώσσα τον δένει στον τροχό με τα ξυράφια του σπάει τα κόκαλα με ρόπαλο τον καθίζει σε καυτά τούβλα του εξαρθρώνει με τη στρέβλη κάθε μέλος τον μαστιγώνει με το βούνευρο του βάζει ξίδι μες στη μύτη τον τρίβει με αγκάθια τον σπρώχνει στο ζεματιστό νερό τον ψήνει αργά στη σούβλα του λιώνει με την πρέσα τα δυο χέρια του αδειάζει βουλοκέρι μες στ' αυτιά τον κλείνει στο κουτί με τα καρφιά του κοπανάει το κεφάλι με βαρεία του σφίγγει το παπούτσι με τις σφήνες τον αλείφει με ασβέστη του βγάζει τα σαγόνια με τανάλιες τον ξαπλώνει σ' αναμμένα κάρβουνα του σκάει το στομάχι με γροθιές του κάνει ενέσεις μ' αλατόνερο στις φλέβες του εξορύσσει τα δυο μάτια με γυλί τού κόβει τ' όργανο με τη φαλτσέτα κι έτσι κάνει τριανταένα που θεωρείται τυχερό και τόσο το έχει ανάγκη η όμορφη Ελένη με το ατύχημα πριν τόσους μήνες.

Από την ποιητική συλλογή *Πόλεως*, 1985

Σοφία Νικολαΐδου

ΑΠΟΨΕ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΦΙΛΟΥΣ

Χρόνια ονειρευόταν να το κάνει.

Στη Σχολή το μνημονεύουν ακόμα. Λένε *η μεγάλη φωτιά*.

Βράδυ Δευτέρας, 8 Δεκεμβρίου 2008. Μετά την πορεία.

Τύλιξε το κασκόλ στο κεφάλι του και μπήκε στη Φιλοσοφική μαζί με τους άλλους.

Τους είδε να ξηλώνουν μάρμαρα, να σπάνε τζάμια, να κομματιάζουν πόρτες.

Ανέβηκε στον τρίτο, στα γραφεία των καθηγητών.

Την άλλη μέρα, οι εφημερίδες έγραψαν «Βανδαλισμός», «Κόλαση φωτιάς στο Αριστοτέλειο». Υπογράμμιζαν τα ελλιπή μέτρα ασφαλείας κι έριξαν το ανάθεμα στο άσυλο.

Τσαφ - αϊφνης μέσα στη νύχτα.

Η φωτιά άπλωσε τις λάμες της γιορταστικά. Άρχισε να καταπίνει τους τακτοποιημένους φακέλους, τους τόμους στα ράφια.

Δε φανταζόταν πως τα βιβλία τσιρίζουν όταν καίγονται.

Ξεκοιλιασμένα ντουλάπια. Σπασμένοι υπολογιστές.

Χαλασμός, γύρω.

Κατεβαίνοντας, διάβασε το παλιό σύνθημα. Το είχαν γράψει με μαύρη μπογιά στην είσοδο της παλιάς Φιλοσοφικής.

**«ΚΟΥΒΑΛΑ ΤΟΝ ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΡΑ
ΝΑ ΣΕ ΚΑΝΟΥΝ ΛΕΚΤΟΡΑ»**

Έφυγε αζημέρωτα. Η Πανεπιστημίου γεμάτη πεταμένα δακρυγόνα. Στο άγαλμα του Καρατάσου έδεσε το κασκόλ στο δεξί τσαρούχι του ήρωα. Κάποιοι είχαν μπογιατίσει τον ανδριάντα. Του χαμογέλασε συνωμοτικά κι ανέβηκε την ανηφόρα της Ευαγγελίστριας.

Διδάκτωρ Ιστορίας: έτσι έγραφε το δίπλωμα που είχε καταχωνιασμένο στο γραφείο του.

Διδάκτωρ Ιστορίας

της Φιλοσοφικής Σχολής

του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Απόσπασμα από το ομότιτλο μυθιστόρημα, Μεταίχμιο, 2010

Ηρώ Νικοπούλου

ΓΑΖΑ

Τζαμαλίγια 6-01-2009

Μεσημεράκι ξαφνικά
αρχίσαν στην οθόνη να πετάνε
τα πρωινά διορθωμένα σου τετράδια
πλάι μ' άλλα κοπαδάκι
αριστερόστροφα σαλιγκαράκια γράμματα
που κόπηκαν στα δυο
μα είναι ασπρόμαυρο το δίκτυο
δεν φάνηκε το χρώμα
Ντράπηκα τ' ανορθόγραφά σου
να τα βλέπουν όλοι
κι ύστερα τρόμαξα τι τρέχει
κι έτρεξα να σε μαζέψω
Μα μόνο βρήκα σωριασμένη την αυλή
το σχολείο είχε πετάξει
μ' όλες τις τάξεις του χαμού
τα παιδικά γελάκια
το 'χατε σπκώσει είπαν ύστερα
στα καπνισμένα λειψά φτερά σας
στάχτη ψιλή βροχή μού πίκρισε το στόμα
εικόνες μπούκωσα βουβάθηκα κραυγές
κεριά πρόσωπα σβηστά
μάτια αβαθείς καθρέφτες
κίτρινες τσάντες σχολικές
λευκά αθλητικά παπούτσια
γόμες ξύστρες χάρακες
κοκκίνιζαν σφαγμένα
στο χώμα στην οροφή κυλίστηκα
της τάξης πολεμίστρα το παράθυρο
γκρεμίδι της αβύσσου.

Στην άλλη όχθη κάποιοι συγύριζαν
τα σπίτια τους αέριζαν
και λέγαν καλημέρες.

Έλενα Νούσια

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΠΑΛΙΟΥ ΤΕΜΠΛΟΥ

Το έκαψαν. Ναι, το έκαψαν. Κι εγώ, που έχασα τη μνήμη μου τότε ακριβώς, αδυνατώ να εξιστορήσω τι ακριβώς συνέβη. Εγώ πλέον μπορώ μόνο να φαντάζομαι. Ότι λέω πλέον εγώ δεν είναι παρά εκδοχές πραγματικότητας. Πλέον! Λες κι ήξερα τι ήταν πιο πριν. Αφού έχασα τη μνήμη μου. Και φαντάζομαι μόνο.

Η πρώτη εκδοχή μου, λοιπόν: Ότι εγώ στην πραγματικότητα ουδέποτε αντιλαμβάνομαι, αλλά πάντοτε φανταζόμουν. Απλώς και μόνο. Σύμφωνα με την εκδοχή αυτή, και το ίδιο το γεγονός ότι το έκαψαν, ίσως, επίσης να είναι της φαντασίας μου.

Η δεύτερη εκδοχή χάνεται κάπου μες στην πρώτη. Αφορά δε, ακριβώς, στη δυνατότητα διατηρήσεως μιας ανάμνησης εκεί που η μνήμη έχει ολοκληρωτικά χαθεί. Φαίνεται δύσκολο; Κι όμως, είναι πάρα πολύ απλό. Συγκεκριμένα, πώς μπορώ να υποστηρίξω πως έχω έστω και μίαν ανάμνηση, όταν λέω ότι κατά τ' άλλα δεν διαθέτω μνήμη;

Η τρίτη εκδοχή είμαι εγώ αυτοπροσώπως. Διότι: Εφόσον έχω χάσει τη μνήμη μου, πώς ισχυρίζομαι ότι εκείνο το εγώ που έχασε τη μνήμη του ήταν το ίδιο με μένα; Ποιος ξέρει μάλιστα, ίσως και το ίδιο το γεγονός ότι υπάρχω και είμαι ν' αποτελεί επίσης μια εκδοχή πραγματικότητας. Την οποία όμως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, σωστό θα ήταν να μη λαμβάνω πιο σοβαρά υπόψιν από ό,τι άλλες εκδοχές. Έτσι ώστε να τη χρησιμοποιώ ως κριτήριο.

Κι εξάλλου, έχασα στ' αλήθεια τη μνήμη μου; Ή μήπως δεν υπάρχει διόλου η μνήμη; Και το μόνο που υπάρχει δεν είναι παρά εκδοχές και τίποτε άλλο;

Το πρόβλημά μου πάντως δεν είναι κάποιο απ' τα παραπάνω. Το πρόβλημά μου είναι ότι το γεγονός πως εκείνο κάπκε, πως το έκαψαν, ποτέ δε θα καταφέρω να μην το λαμβάνω υπόψιν στα σοβαρά. Διότι το γεγονός εκείνο πονάει. Κι αυτό το τελευταίο δεν είναι εκδοχή πραγματικότητας. Είναι κατάργηση κάθε πραγματικότητας.

Μανόλης Ξεξάκης

ΟΝΕΙΡΟΔΩΔΕΚΑΤΟ: ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΑΣ

ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΙ ΚΑΙ ΒΛΕΠΩ ένα χειμώνα με κρύο
που εισχωρεί από τις σύγχρονες καθρεπτοτζαμαρίες
μαζί με παγοκρύσταλλα στα κτίρια της πόλης.

Δεν έχουμε ψυγεία για ποτά και τρόφιμα.

Κάθε δωμάτιο θάλαμος ψυκτικός. Ο κόσμος

τρέφεται με κρύα φαγητά και ζει σε παγωμένα σπίτια.

Ένα σαλόνι δίπλα μας είναι φωλιά των πάγων.

Αλλού, εκεί που κατοικούν τυριά, θάλαμος της γραβιέρας.

Τα μπρι, οι παρμεζάνες και τα καμαμπέρ είναι αναποφάσιστα.

Ψάχνουν αριστοκρατικά προάστια να εγκατασταθούν...

Διαλαλώ, μας απειλούν νυχθημερόν πολλών αιώνων κρύα·

σκοτάδια ασύλληπτα αγριεμένων ημερών, νύχτες αραβικές

έρχονται για την παγωμένη ευρωπαϊκή οντότητα, τώρα που ζει

με τις επιλογές του λογχοφόρου γίγαντα της υψηλίου.

Μάκης Πανώριος

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Η βία κάθε άλλο παρά σύμπτωμα ή φαινόμενο είναι. Με βάση τις μελέτες της σύγχρονης κοινωνιολογίας και ψυχολογίας, έχει αποδειχτεί ότι είναι χαρακτηριστικό «συστατικό» του ανθρώπου. Όπως η νόση, η ευφυΐα ή η φαντασία του. Υπό αυτή την έννοια καλλιεργείται, εκτρέφεται και αυτοδηλώνεται. Ως εκ τούτου, κύρια και ουσιώδη στοιχεία της εκδήλωσής της, ανάλογου βαθμού και έντασης, ώστε να επιφέρουν και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, είναι η πρόκληση, η διανοουμενίστικη αναρχία και ένας ανεδαφικός ψευτοϊδεαλισμός, που εκφράζονται με πομπώδη, ρητορικά συνθήματα από ομάδες οι οποίες αδυνατούν να ενταχτούν στο κοινωνικό σύνολο – υπό ευρεία έννοια, στον ανθρωπισμό. Η φυσική επιθετικότητα επίσης του ανθρώπου, ο οποίος την καλύπτει και τη δικαιολογεί υπό την ψευδαίσθηση ότι «πολεμά το Κακό», είναι ένα επιπλέον χαρακτηριστικό που συμβάλλει τα μέγιστα στη διαμόρφωση και στην ποιότητα της βίας. Την οποία και πρεσβεύουν μετά πάθους οι προαναφερθείσες ομάδες των λεγόμενων ανένταχτων, έχοντας υιοθετήσει ανεδαφικά και ακραία ιδεολογήματα, υποστηρίζοντας ότι προσβλέπουν στην αποκάθαρση ενός «διεφθαρμένου κοινωνικοπολιτικού συστήματος» – στην πραγματικότητα εκφράζουν απλώς έναν αρνητικό, αν όχι και «ασθενή» εαυτό. Η βία, η επιθετικότητα, η τρομοκρατία, η εγκληματικότητα, το Κακό –ό,τι και αν υπονοεί ως σημασία και ως φιλοσοφία η εν λόγω λέξη– στη γενικότητά του και στην πολυμορφία του, δεν εξαλείφεται, ούτε και εξορκίζεται, πολύ δε περισσότερο δεν θεραπεύεται με ευκολόγια ή με ανάλογα αντίποινα. Μπορεί, όμως, να τιθασευτεί ως ένα βαθμό. Κι αυτό είναι θέμα οπωσδήποτε υψηλής παιδείας. Την οποία, βεβαίως, οι δημοτικοί άρχοντες, περιχαρακωμένοι στις παρωπιδικές ιδεολογίες τους, για ευνόπτους λόγους, δεν προτίθενται να εφαρμόσουν, με αποτέλεσμα το πρόβλημα να διαιωνίζεται συνεχώς αυξανόμενο.

Αθηνά Παπαδάκη

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Δεν αφήνω σημάδια, φοβάμαι μήπως τραβήξω την προσοχή, μάλιστα έχω αφανίσει κάθε στίγμα διεγερτικό. Έγινα αόρατη πια σε όλες τις δραστηριότητές μου και ιδιαίτερα τη νύχτα όταν η πόλη αποκαρκτηρίζεται από τις ιδιότητές της και γίνεται πεδίο ελεύθερης βολής, εγώ άφαντη.

Αλλιώς πώς θ' αντιμετώπισω την περίπολο, σαν μοίρα με κλωθογυρίζει, με τα πετρόψυχα σκυλιά και τα ορθωμένα λάβαρά της, που μεταφέρουνε την κόλαση μέχρι τα βάθη της φαντασίας μου. Οι προβολείς αναμμένοι ακόμα και τη μέρα κι ο αρχηγός πανταχού παρών και σε αποχαλίνωση. Συχνά περνάει έξω από τον κήπο μου, ακούω το μαστίγιο πάνω στο πέτσινο παντελόνι, όμως πάντα απομακρύνεται, λες και το οίκημα φεύγει απ' το οπτικό του νεύρο.

Το σπίτι μου, θεάς μαστός, διάφανος, αγγίζει τα λιγοστά χορτάρια. Το γάλα, ναι, αυτό ας είναι η λευκή διαθήκη μου. Στη μαρτυρία των τεφρών ημερών.

Ιούnius 2010

Ο ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

Με ποια κριτήρια μπορεί να λογοκριθεί ο αυτοσχεδιασμός ή η μουσική γενικά; Αν θέλει κάποιος να επιβάλει λογοκρισία (ή μήπως πχοκρισία;) μπορεί να βρει διάφορα κριτήρια για να δικαιολογηθεί:

α. Υποκειμενικό: Είναι το πιο δυνατό, το πιο οφθαλμοφανές, η καλύτερη δικαιολογία για να απαγορευτεί η μουσική δημιουργία κάποιου. Ο Α είναι αναρχικός, επικίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια κτλ. Ο Α συνθέτει, άρα η μουσική του Α είναι αναρχική κτλ. Μια απλή λογική εξίσωση που είναι τελείως παράλογη.

β. Αντικειμενικό: Τα ίδια τα στοιχεία του ήχου, δηλαδή να αναλυθούν τα στοιχεία του ήχου, να καταγραφούν σε κατηγορίες και υποκατηγορίες, αυτά επιτρέπονται και αυτά απαγορεύονται, ή μόνο αυτά επιτρέπονται και όλα τα άλλα απαγορεύονται.

Ύψος: Τόσο ύψος επιτρέπεται, πιο πάνω ή πιο κάτω απαγορεύεται γιατί ενοχλεί το κατεστημένο αυτό, ή το αυτό που συνήθισε στον κατεστημένο ήχο θρεμμένο από γενιά σε γενιά με τονικές και ματζόρε-μινόρε.

Ένταση: Τόσα ντεσιμπέλ, όχι παραπάνω γιατί ενοχλεί, όχι παρακάτω γιατί γίνεται ψίθυρος και καταντά ύποπτος. Άλλο το τι συμβαίνει από ντεσιμπέλ θορύβου στα εργοστάσια - εκεί όμως δεν πρόκειται περί ψυχαγωγίας ή αισθητικής απόλαυσης!

Κακοφωνία: Προσοχή στις λύσεις: διάβασε Καλομοίρη, κακομοίρη μου, όχι πχομάζες και συγκρούσεις συγχορδιών. Οι κακοφωνίες να καταλήγουν πάντα σε ευφωνία για να αποκαθίσταται η ικανοποίηση του ακροατή, να μη μένει ξεκρέμαστος και να μη φεύγει με ανικανοποίητες νχητικές απορίες μέσα του.

Διάρκεια: Όχι πολύ κρατημένες νότες ή συγχορδίες γιατί προετοιμάζουν ένα ξέσπασμα, μια νχητική (έστω) εξέγερση κι επομένως είναι επικίνδυνες. Πρέπει να κοπούν στην «ομαλή» (;) διάρκεια, να εναλλάσσονται «αρμονικά» (:), να δημιουργούν «μελωδικό» (;) αίσθημα.

Τυχαίο: Απαγορεύεται εντελώς. Ποιος ξέρει τι μπορεί να βγει από το τυχαίο. Όλα τα στοιχεία του ήχου πρέπει να είναι πάντα προγραμματισμένα, ελεγμένα και ελεγχόμενα και ελέγξιμα.

Αυτοσχεδιασμός: Απαγορεύεται τελείως γιατί προσφέρει ελευθερία στον εκτελεστή να κάνει ό,τι θέλει. Πολύ του πάει, δεν χρειάζεται τόση ελευθερία. Πρέπει να έχει πάντα κάτι μπροστά στο αναλόγιο, να ξέρει πού βαδίζει και να ξέρουμε τι ακούμε.

Αριστέα Παπαλεξάνδρου

ΤΟ ΦΙΔΙ

Σε ξανάγγιξα
Εξάίρετο φίδι
Στις γωνιές του σπιτιού μου
 χωμένο
Στις ρωγμές της ψυχής μου
 θαμμένο
Όπως κι άλλες φορές
Δεν σε σκότωσα
Σε κρατώ ζωντανό
Άλλοθι μου σβησμένο
Σε ξανάγγιξα
Εξάίρετο φίδι
Κι όσο ηχεί φοβερό
Το σκληρό δάγκωμά σου
 προσμένω

Από τη συλλογή *Δύο όνειρα πριν*, 2000

Σωτήρης Παστάκας

ΔΙΑΘΗΚΗ ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΚΟΥΖΙΝΑ

Τη διαθήκη μου λοιπόν να συντάξω
τον τελευταίον ορισμό πριν απ' τον ύστατο
ορίζοντα, όλα τα χαρίζω σε όσους μαντεύουν
τη θλίψη και την απώλεια, σε πόσα κομμάτια
θρυμματίζεται ένα ποτήρι που εκσφενδονίζεται,
εσωτερικό κουζίνας σε πολυκατοικία,
σε όσους διαφυλάσσουν το χιόνι
των περασμένων χρόνων εισέτι στο ψυγείο τους,
ως συντηρητικοί της ουτοπίας,
έτσι όπως πρέπει να κρύβουμε τα ωφελήματά μας,
συντηρητές κι εμείς μισθοσυντήρητοι,
σαν το βόδι που κρύβει το μεδούλι
στην τρύπα των οστών, ώσπου να 'ρθει επιτέλους
κάποιο γεμάτο δόντια στόμα να μας ξεκοκαλίσει!

Λευτέρης Πούλιος

ΠΟΙΗΜΑ ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΑ

Όλες οι μορφές ανυψώνονται
Μορφές του αδιάκοπου κυνηγητού του κέρδους
Μορφές της ακατάπαυστης αναζήτησης της ηδονής
Μορφές από πολιτικές εκδηλώσεις και γήπεδα
Μορφές που γεννάει ο πλανήτης
Και που σμιλεύουνε το πρόσωπο του πλανήτη
Πλανήτης - έκλειψη
Πλανήτης - φυλακή
Πλανήτης χωρίς γέλια χωρίς αέρα χωρίς φως
Πλανήτης ευνουχισμένος
Άστρο του κεφαλαίου
Άστρο του κέρδους
Άστρο απόστημα
Ο ξεγραμμένος πλανήτης
Η αποχαυνωμένη γη και το αίμα που αποκρίνεται
Το χυμένο αίμα των πολέμων
Απ' τις δολοφονίες
Το αίμα του εργάτη
Των χτυπημένων από γλομπς
Των εκτελεσμένων
Των αυτοκτονημένων
Κι αυτών που πήγαν από δυστύχημα
Το αίμα που έρχεται τραγουδώντας
Σαν προσκλητήριο για ανταρσία.

Γιώργος Ρωμανός

ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΕΣ ΑΠΩΛΕΙΕΣ

Το τρίτο ανθρώπινο σφάγιο βρέθηκε γωνία Φυλής και Φιλιππίδου. Είχε ένα μεγάλο χαμόγελο από μαχαιριά· στο λαιμό. Σειρά οι θρόμβοι έλαμπαν – σπόροι από ρόδι. Το πτώμα μπροστά από ένα ρημαγμένο μαγαζί, παλιό κασάπικο. Κι ο ένοχος, λέγαν, τρελός· αλλά γιατί;

Χλωμός ο ήλιος, ανάμεσα στις πολυκατοικίες, έδειχνε το σημάδι του αίματος στο πεζοδρόμιο· το ξεθώριαζε, το έσβηνε. Τις νύχτες ζωντάνευαν σκιές –ο κόσμος όλος– στο άδειο κασάπικο. Κόσμος γεμάτος τσιγκέλια, τεμαχισμένα σώματα, παιδιά, μπούτια γδαρμένα, δόντια που δάγκωναν αιματοβαμμένες γλώσσες, μάτια παγωμένα· μαχαίρια στη σειρά, κούτσουρα που ξερνούσαν από τους πόρους του ξύλου αίμα.

Μέρες πριν την τρίτη σφαγή, το σώμα του εννιάχρονου Αχρέμ είχε ανατιναχτεί. Νόμιση ξεχασμένη την τσάντα μπροστά από το Υπουργείο Ασφάλειας. Την πήρε. Τα χέρια του απέμειναν στο κατώφλι, το σώμα πολτός καρφώθηκε στους πυράκανθους της μάντρας του Υπουργείου, τα πόδια άθικτα, σε στάση φυγής που δεν έγινε ποτέ.

Οι τρομοκράτες χαρακτήρισαν το μετανάστη «παράπλευρη απώλεια».

Ο Αχρέμ ήξερε από σφαγές. Είχε έρθει με τον πατέρα του, για να γλιτώσουν. Στη Σρι Λάνκα τον τρόμαζαν όλα, ως και ο Σαμάνος τους. Τον έβλεπε να ξεκοιλιάζει το σφάγιο, να εξαγνίζει τα έντερα στο φεγγαρόφωτο, πριν τη θυσία στην πυρά· για καλή σοδειά. Αντί γι' αυτήν τους ήρθαν οι αντάρτες Ταμίλ· οι σφαγές.

Περιπλανιόταν η ψυχή του Αχρέμ, δεν έλεγε να ψυχάσει. Δεν έβρισκε την καρδιά, τα σπλάχνα του, ανάμεσα στους πυράκανθους, να τα νιώσει όλα σώμα του και μετά να φύγει. Ανήσυχος τις νύχτες τριγυρούσε κοντά στους ζωντανούς, πάνω κάτω σε δρόμους και πλατείες· από Βικτωρίας σε Φυλής και Φώκαιας μέχρι Αγκύρας, Κυζίκου, Αμφιλοχίας.

Την ώρα που ο τρελαμένος σφάχτης ορμούσε στο τέταρτο θύμα του, βγήκαν απ' τις σκιές οι αστυνομικοί. Άρχισε το πιστολίδι· τον άφησαν στον τόπο.

Ο Αχρέμ είδε από ψηλά –ψυχή ακόμη χωρίς σώμα– τον πατέρα του να πέφτει με τη φαλτσέτα στο χέρι.

Ζωή Σαμαρά

ΛΕΞΙΔΙΑ

Τα λόγια περίσσεψαν
Στην εποχή μας οι τοίχοι
είναι φτιαγμένοι από λέξεις
συμπαράσταση εκεχειρία παύση πυρός...
Ο δεκαπεντασύλλαβος διαμελίζεται
ψάχνει σε προσφυγικό καταυλισμό να βρει το ρυθμό του
Τα παιδιά στη Βηρυτό διαμελίζονται
κάτω από τα μάτια των Ηνωμένων Κάποιων Εθνών
της Ευρώπης πόσο Ενωμένης
Έχουμε πρόβλημα με τη λέξη;
Τι δε χωρίσαμε ακόμα;
Την Κύπρο τη Γιουγκοσλαβία το Βερολίνο
Α! Αυτό όχι πια
Γιατί άραγε;

Θρήνος και οδυρμός
Αναζητεί τα παιδιά της η Ραχήλ
στην Παλαιά στην Καινή Διαθήκη
Η Άγαρ πήρε το παιδί της κι έφυγε
παιδί του Αβραάμ στην έρημο
Οι μάνες στη Βηρυτό θρηνούν
Τα παιδιά στη Χάιφα κλαίνε
Μη μαδάτε τις μαργαρίτες
μην πατάτε το πράσινο
Μόλις θάψανε οι μάνες τα παιδιά στη Βηρυτό
Έξυπνες βόμβες ακολουθούν ασθενοφόρα να ξαποστάσουν
προσφυγικούς ξενώνες να ξεφύγουν από τα χέρια των δημίων

Τα παιδιά στη Βηρυτό δεν κλαίνε
Καιρός να γράψω είπα κάποτε
Και ιδού ο χρόνος της γραφής ήταν τετελεσμένος
Τα παιδιά στην Τύρο σιωπούν
Ξαναδιαβάζω ποιήματα που έγραφα κάποτε
ποιήματα του παρελθόντος
ποιήματα

Να μπορούσες με το Λόγο να σταματούσες την Οδύνη
Μίλπσαν πρώτα οι ρουκέτες
Τα παιδιά στη Βηρυτό δεν πονούν

- Ε όχι φτάνει πια!
Δε θα εξηγήσω άλλο
δε θα ερμηνεύσω
δε θα θρυμματίσω άλλο τη σκέψη μου
Αποτάσσομαι
τις αναλύσεις τις επεξηγήσεις τις ερμηνείες
ακόμη και του αυτονόητου
Παίρνω όχι πια πέννα αλλά ξίφος
και γράφω
χαράζω πάνω στα μάρμαρα της ψυχής μας
το μέλλον
τα ονόματα των παιδιών
που δεν πρόλαβαν να γράψουν
ποίησι

Θεσσαλονίκη, Νέα Πορεία, 2006

Σωτήρης Σαράκης

ΕΝ ΚΡΙΣΕΙ

εν Κρίσει...

Ομηρικός ύμνος *Εἰς Ἀπόλλωνα*

Που ἦρθα σε λάθος εποχή καλά το ξέρω
χειμώνας, λείπει ο θεός
δεν είναι η μέρα για χρῆσμό.
Ὅμως χειμῶνες σαν κι αυτόν κρατούν πολύ,
πόσον καιρό να περιμένεις;
Κι όσο κι αν ξέρω, ακόμα, ἀπ' τον καθένα πιο καλά
που ἀπέσβετο και λάλον ὕδωρ
–αἰῶνες πριν τ' ομολογήσεις το γνωρίζω–
πάλι ἐπιμένω, σεβαστή Κυρία:
το δρόμο δείξε μου
το δρόμο ἀπ' τὴ γῆ ως το φῶς
ποιες εἶναι οἱ μυστικές ρωγμές
που ἀπ' τα ἐγκατα οδηγοῦνε στον Ἀπόλλωνα

το δρόμο αυτόν πῶς να τον πάρεις,
πῶς να βγεις ξανά στη λάμψη του ἡλίου
τόσους αἰῶνες ὕστερα ἀπ' τὴν πτώση·
δε μ' ἔστειλε κανένας βασιλιάς
κανένας ἰσχυρός δεν ἔχει τέτοιες ἐγνοιες
ὁμως ο δρόμος πρέπει ακόμα να ὑπάρχει
ἔχει βρεθεῖ κι ἄλλες φορές
δώσ' μου σημάδι

δώσ' μου σημάδι μες στην ἄβυσσο του νου κι ἐγώ θα σκάψω
με φαγωμένα νύχια θα μακρύνω τις στοές
γιατί 'ναι ο κόσμος σε σκοτάδι και γιατί
με πνίγει μια ζωὴ του σκοταδίου το βάρος
με πνίγει μια ζωὴ που δεν τ' αντέχω
με πνίγει μια ζωὴ που μου 'λαχε πολύ

γιατί 'ναι ο κόσμος σε σκοτάδι που ὅλο και πυκνώνει
κι οἱ δράκοι φίδια ἀρπακτικά
ἀπὸ παντοῦ τον ζώνουν
και μιαν ἀχτίδα φῶς κανεὶς δε βρίσκει
τα τέρατα γύρω ἀπ' τον κόσμο να τοξεύσει.

Μαρία Σερβάκη

ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΕΝ ΜΩΡΙΑ ΕΠΟΙΗΣΑΣ

Τι σπάει, τι κακοφορμίζει στην ψυχή τ' ανθρώπου κι απλώνει χέρι φονικό και τσαλακώνει τη ζωή; Ποια υπόγεια σκοτάδια κυκλοφορούν στις φλέβες μας και σπέρνουν τόσο χαλασμό, τόσο οδύνη;

Ακούμε βία βία βία... στις μέρες μας. Στις μέρες μας μόνο; Ίσως στις μέρες μας η βία να φαίνεται πιο καταξιωμένη; Αναμενόμενη; Τα πάντα γύρω μας – σχεδόν τα πάντα – αποπνέουν βία. Όμως η ίδια η ιστορία – μαθήματα βίας, μπράβο της βίας... «με φωτιά και με μαχαίρι»... αχ, Κεμάλ, Κεμάλ... Είμαστε το μόνο ζώο που εξοντώνει χωρίς κανένα λόγο, έτσι για πλάκα, πέρα από τις έλλογες ανάγκες για την επιβίωσή του. Κι αλλοίμονο στους αδύναμους... Τα άλλα ζώα, ναι, υπερασπίζονται το χώρο τους, τις αγέλες τους, τα μικρά τους, διώχνουν, κυρίως διώχνουν – κάποτε σκοτώνουν – τον εισβολέα. Ως εδώ. Το φυτό τεντώνεται ν' αγγίξει το φως, να ζήσει... στην πορεία του θα πνίξει άλλα, πιο αδύναμα φυτά. Τέρμα. Η φύση προχωρεί. Δεν υπάρχει παραλογισμός, δεν υπάρχει σπατάλη στη φύση. Παράξενη, διεστραμμένη η φύση του ζώου άνθρωπος. Κέντρο του ο εαυτός του.

Το μυαλό του, τα χέρια του εργαλεία κακού. Κατατρέχει και κατατρέχεται. Αυτόκτονες δολοφόνοι – νέοι, μα τόσο νέοι – σκορπίζουν θανατικό... Ανθρώπινα κοπάδια οι διωγμένοι διασχίζουν τη γη...

Να ριζώσουν ξανά; Πώς; Πού; Κακοποιούμε τη γη και τα δικά της ΑΝΕΠΑΝΟΡ-ΘΩΤΑ... Ανθρώπινα λάθη... ανεπανόρθωτα... Κακόμοιρα αθώα των ωκεανών – τι έχουν φταίξει; Αθώα ζωή και ομορφιά ακρωτηριασμένη, βεβηλωμένη – γιατί; Γιατί στα κάτεργα τα ζώα που τρώμε; Τρώμε για να ζήσουμε ή ζούμε για να τρώμε;

Και όμως κάποτε αυτά τα χέρια, αυτό το μυαλό από κάπου ευλογούνται και σπάζουν την αρά...

Θωπεύουν, θεραπεύουν, σώζουν, δημιουργούν, μετατρέπουν την αγωνία, τον πόνο σε θέωση...

Αρκεί;

Καλοκαίρι 2010

Αγγελική Σιδηρά

ΑΝ

Είμαι εκείνο το παιδί που
δεν γεννήθηκε.

Μια νύχτα του Ιούλη...
Καύσωνας... και το φεγγάρι
κατακόκκινο
αρμένιζε σε μαύρη αναστραμμένη
θάλασσα.

Τα πάντα κόκκινα: ο πόθος του
η ντροπή της, η ανέχεια
και όλα μαύρα: τα μάτια του και
το σκοτάδι
το βίαιο σταμάτημα
που με ακύρωσε
θα 'μουν δε θα 'μουν τώρα
στα δεκάξι.

Τη νύχτα που θα γεννιόμουνα
σφάδαζε από τους πόνους.
Όταν λυτρώθηκε: αγόρι, είπανε
και πάλι αναφιλητά.
Καπμένο μου γαλάζιο βραχιολάκι!
Πόσο τρόμαξα -θα τρόμαζα-
δίχως το μητρικό μου,
στοργικό κουκούλι
εκείνος πουθενά
κι εγώ να προλογίζω τη ζωή μου
με μιαν άρνηση ακόμα.

Θα 'χα τα μάτια του πατέρα.

Γαλάζια στην αρχή
το ανύποπτο για το μετέπειτα
μετά θα συσσωρευόταν τόσο μίσος
θ' άρχιζαν να σκουραίνουν
-σκουρηναν- ώσπου γινήκαν μαύρα
η εκδίκηση
γιατί σε μια στιγμή αστραπή
δίχως ενδοιασμούς
με ξεπεράσαν.

Μια νύχτα του Ιούλη σαν εκείνη...
Καύσωνας... κι η αγωνία μου
είχε μεταλλαχθεί σε ιδρώτα
Εκείνος πάλι βόγκαγε
Αφηνιασμένη η δυσωδία του αλκοόλ
θα ορμούσε -όρμισε-
στα ρουθούνια μου,
το μίζερό της κλάμα
τρύπαγε τ' αφτιά μου.
Όλα μαύρα: η παραφορά και
το περίστροφο
το πένθος που ξεχύθηκε στο σπίτι
κι όλα κόκκινα: το αίμα με το σπέρμα
τα σεντόνια και το χέρι μου
ήμουνα -θα 'μουνα- δεκάξι τότε
αν...

Ντίνος Σιώτης

Ο ΧΡΟΝΟΣ

Ο χρόνος κυλά χωρίς να προφυλάσσεται
οι μέρες περνούν οριζόντια από πάνω μου
οι νύχτες είναι τραβεστί αναμνήσεις το χθες

δεν έχει παρελθόν και το αύριο ωθείται
προς το μέλλον του χωρίς καρωτίδα χωρίς
κροτίδα το ρήμα το εξαγοράζω με μαύρο

χρήμα είμαι η νέα δυσαρμονία που στάζει
στα σφαγεία μαύρο αίμα (της αυγής;) είμαι
ένα Σάββατο του Νότου που όλοι νομίζουν

πως είναι η Κυριακή του Ασώτου τους
παρακολουθώ με το ζόρι ενώ αλλάζουν
ταινία και κατεβαίνουν τώρα από την

Αλεξάνδρας ισιώνοντας τη βία φοράνε
γυμνές κουκούλες για να μη βλέπουμε
το ζώδιό τους στο στομάχι μου ένα

χαλασμένο ρολόι χτυπά δώδεκα παρά
πέντε βγαίνω βόλτα στη νύχτα κάθομαι
σ' ένα παγκάκι που μου φαίνεται άστεγο

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2008

Μαρία Σκιαδαρέση

ΤΟ ΦΑΙΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Αντιπαθεί τα χρώματα και εκστρατεύει εναντίον τους μαζί με όλους τους στρατούς του Βεελζεβούλ. Χυμάρει όπως ο Ντρακούλ πάνω στη φλέβα στραγγίζοντάς την ως τη στερνή σταγόνα. Ντυμένη στην αρχή με προσωπεία λαμπερά –στόχοι, ιδέες, αναγκαιότητες, δίκαιη τιμωρία– στο τέλος σβήνει το ουράνιο τόξο απ' το σπέρμα δίνοντας στα πλουμίδια του το χρώμα του προσώπου της.

Στο Βελιγράδι, στην Καμπούλ, στην Οσετία, στη Γάζα, στη μυθική Βαγδάτη – χίλιες και χίλιες νύχτες αγωνίας με παραμύθια τρόμου. Στόχοι το θαλασσί, το πράσινο, το κίτρινο του ήλιου. Αμέτρητο, σαν κόκκοι άμμου, το πετρέλαιο βάφει φαίο τον κόλπο μαζί και τις φτερούγες των πουλιών που ψάχνουν ανυποψίαστα για τροφή.

Την ίδια ώρα στην ξηρά –σε πάρκα, δρόμους, γέφυρες– πασχίζουν να ξεκλέψουν λίγο ύπνο κάτι υπολείμματα ανθρώπων που έδωσαν πίστη στον δανεισμένο οβολό. Χλιδατές κάμαρες, κλόπ στρωμένη στο χώμα της αυλής, θέση για το αμάξι. Μέσα σε μίνες ο οβολός έγινε τάλαντο ασήκωτο κι έθαψε το όνειρο κάτω απ' το άτεγκτο σφυρί του δημοπράτη.

Οι πειραγμένοι σπόροι –χωρίς κουκούτσι το καρπούζι, με γεύση κερασιού η πατάτα, στο μέγεθος του καΐσιου η φράουλα– πάνω στον πάγκο της ανάγκης απλωμένοι και παραδίπλα τα νεφρά, τα μάτια, ακόμα και η καρδιά μισοτιμής –τουλάχιστον να ζήσουν τα παιδιά!

Καλά που πήρε η τέχνη τη θέση των αρχαίων προφητών. Ο απηνής φακός του Μπλέντ Ράνερ κανείς ποτέ δεν φώτισε καλύτερα το χρώμα του προσώπου της.

Αλέξης Σταμάτης

Ο ΚΑΤΗΦΗΣ (σχέδιο)

Ο κατηφής. Ο κατηφής είναι σχετικά νέος αλλά τσακισμένος. Συνεσταλμένος και συναισθηματικός. Κάνει συχνά παρέα με τον αμείλικτο αν και η σχέση τους είναι καταστροφική. Τους συνδέει κάτι θανάσιμο που άργησε πολύ να εκδηλωθεί. Ο αμείλικτος είναι αγέρωχος και κυνικός. Ακατάπαυστα ειρωνικός. Με μια έντονη φιλαρέσκεια. Συχνά αναφέρεται ως Αλεπού. Ο κατηφής έχει μια γυναίκα που αργότερα χάθηκε. Ο αμείλικτος γνώρισε καλά τη γυναίκα αυτή. Υπήρξε στιγμή που ο κατηφής την πρόσεχε να αποφεύγει να κοιτάζει τον αμείλικτο όταν ήταν και οι τρεις μαζί. Ο κατηφής υποψιάζεται και ταράζεται διαρκώς αλλά σιωπά. Αυτή είναι η σχέση του. Παρασύρεται από ένα καθήκον. Άγνωστο ακόμη και τώρα από πού εκπορεύεται. Υποφέρει σιωπηλά από μια δειλία που τον απομυζά. Η γυναίκα του έπασχε από μια άγνωστη αρρώστια χωρίς συμπτώματα. Υπάρχουν κρίσεις αλλά δεν μπορεί να τις ταξινομήσει. Όπως όταν κοιτάζε ασάλευτη κάπου για ώρα αλλά χωρίς λύπη ή μελαγχολία. Έτσι είμαι, έλεγε. Ο αμείλικτος σαρώνει την επιφάνεια δεν απασχολείται με ημιτόνια. Εκεί έγκειται η μεγάλη διαφορά τους. Στο βαθμό συντονισμού με τον κόσμο. Ο αμείλικτος επικρατεί λόγω εποχής. Υπάρχει ταπείνωση που διαρκώς επαληθεύεται. Όμως ο κατηφής ακολουθεί προσβεβλημένος από παντού κι από πολλά. Σταδιακά προσβάλλεται και η όρασή του.

Κώστας Στεργιόπουλος

ΟΙ ΕΡΧΟΜΕΝΟΙ

Μπορεί να μην τους βλέπουμε,
αλλά θά 'ρθουν.
Θα μας ανακαλύψουν μες στα ερείπια,
εδώ που άνθρωποι κοντοί μας τσαλακώνουν
και μένει η ελπίδα αυτή.

Δέντρα που καίγονται και δεν μπορούν να φύγουν.

Όπως αγοράζεις ένα λαχείο
και βγαίνει ο αριθμός,
θά 'ρθουν κι ας μην τους βλέπουμε.

Θα πάρουν λάσπη και πηλό από μας,
και θα μας ξαναδώσουν την ψυχή μας.

Από τη συλλογή *Τα τοπία του ήλιου*, 1971

ΠΡΙΝ ΓΡΑΨΩ

Αυτούς που γράψανε την ιστορία μου
δεν τους διάλεξα.
Καλά-καλά, δεν ξέρω αν μπλέχτηκαν
στα πόδια μου
ή αν βρέθηκα μπλεγμένος στα δικά τους.

Ανυπεράσπιστος· μονάχα με το θάρρος μου.

Μάλλον όμως τους είχε ξεράσει η κόλαση.
Πέφταν απάνω μου,
λοτόμοι με πελέκια σ' ένα αφανισμένο δέντρο,
και πάντα πρόφταιναν·
μου γράφανε την ιστορία μου, πριν γράψω.

Από τη συλλογή *Έκλειψη*, 1974

Κλαίτη Σωτηριάδου

ΤΟ ΑΙΣΧΡΟ ΑΛΛΟΘΙ*

Με το πάτημα του κουμπιού εικόνες βίας εισβάλλουν στον προσωπικό μου χώρο. Η οθόνη της τηλεόρασης, χάρη σε κάποιους υπερδραστήριους οπερατέρ, ξετυλίγει μπροστά στα έκπληκτα μάτια μου και από διάφορες οπτικές γωνίες κάθε λεπτομέρεια της σταδιακής εκτράχυνσης και τελικής έκρηξης μιας φαινομενικά ειρηνικής διαδίλωσης.

Στην αρχή, οι διαδηλωτές μαζεύονται στην πλατεία με πανό και συνθήματα, εκφράζοντας τα αιτήματά τους με ενθουσιασμό, απαξιώνοντας την πολιτική τάξη με μια ιδιόζουσα απδία. Γρήγορα η πολύχρωμη μυρμηγκιά διογκώνεται και πάλλεται στα μακρινά πλάνα ένα παλιρροιακό κύμα που προχωρεί απειλητικά, παρασέρνοντας κι άλλες, πιο διστακτικές ομάδες ανάμεσα στους στοιχισμένους εκατέρωθεν αστυνομικούς.

Και ξαφνικά, ενώ ακριβώς όλες οι κάμερες εστιάζουν πάνω τους, μικρές ομάδες διαδηλωτών, που ξεχωρίζουν από το ομοιόμορφο σκούρο κάλυμμα της κεφαλής τους, εισβάλλουν στη διαδήλωση. Έχω την εντύπωση πως παρακολουθώ την κίνηση μικροσκοπικών μονοκύτταρων στο μικροσκόπιο: μια επιδρομή από ένα σχετικά μικρό αριθμό από μαύρες αμοιβάδες που κινούνται ολοένα και πιο νευρικά και ανεξάρτητα σε σχέση με τους υπόλοιπους χρωματιστούς οργανισμούς που υπακούουν σ' έναν πιο ρυθμικό, αργό κυματισμό. Κι εκεί ακριβώς που η φαντασία μου έχει ήδη προδικάσει την έκβαση και περιμένω την απορρόφησή τους από τη μεγάλη μάζα, συμβαίνει η ανατροπή: γιατί το πλήθος τούς επιτρέπει πρώτα να το διασπάρουν και ύστερα να το διασχίσουν, παραμερίζοντας υπόρρητα, σαν να μη θέλει καν να τους αγγίξει.

Στα κοντινά πλάνα οι κουκουλοφόροι διακρίνονται από μια μέθη, μια κατάσταση εκτός εαυτού, μια υπερ-κινητικότητα, ενώ οι διαδηλωτές αδιαφορούν για το διακύβευμα της συλλογικής διαμαρτυρίας τους, επιτρέποντας την παρουσία και την κτηνώδη βία τους, καθώς οι νεοφερμένοι ξηλώνουν μαντρότοιχους, επιδίδονται σε πετροπόλεμο, ανάβουν φωτιές και καταστρέφουν συστηματικά την πόλη.

Κατανοώ το πάθος, αλλά η συναισθηματική τους φόρτιση δεν δικαιολογεί την ανεξέλεγκτη παραφορά τους, τη βαρβαρότητα. Φτάνει πια! Αυτό το αισχρό άλλοθι είναι απαράδεκτο!

*Μίλαν Κούντερα

Γιάννης Τζανετάκης

ΜΑΞΙΛΑΡΙΑ ΤΡΥΦΕΡΑ

Παρόλο που έχω τη βία μες στο αίμα μου
την άφρησα να με τυλίξει με χάρδια
και φιλιά. Κανονικά θα 'πρεπε τώρα να τινάζει
το κορμί δίκως κεφάλι
ενώ εγώ θα την έπνιγα με μαξιλάρια τρυφερά.
Όμως περνούν τα χρόνια αισθάνομαι
όλο και λιγότερο Αγαρηνός
την άφρησα λοιπόν να με μεταχειριστεί σαν κούκλα
έβγαζα μάλιστα κι αδέξιες κραυγούλες
φωτάκια αναβόσβηναν
στο στήθος στα μάτια μου παντού.
Όταν μ' έβαλε στην ντουλάπα
μαζί με τ' άλλα παιχνίδια
ένιωσα γι' αυτήν μια απέραντη ευγνωμοσύνη
και της χάρισα τη ζωή.

Από τη συλλογή *Με φώτα ερήμου*, Καστανιώτης, 1992, 2η έκδοση Γαβριηλίδης 2002

Φερεϋντούν Φαριάντ

ΒΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(ΙΡΑΝ - ΙΡΑΚ)

*Πόλεμοι, χρόνια, σκοτωμένοι.
Περισσότερο γερνάνε οι μητέρες.*

Έχουν περάσει είκοσι τέσσερις μέρες από τότε που άρχισε ο πόλεμος σαν ένα θλιβερό και τρομερό εικοσιτετράωρο ενός μερόνυχτου. Ο εχθρός έχει κυριέψει πιότερο απ' τη μισή πόλη μας. Οι νέοι μας έχουν πολεμήσει ηρωικά και υπερασπίζονται ακόμη την πόλη. Οι πιο πολλοί έχουν σκοτωθεί κι άλλοι έχουν λαβωθεί και σακατευτεί, μα εκείνοι που απομένουν κρατάνε γερά κι είναι αποφασισμένοι κι ατρόμητοι και πολεμάνε από σοκάκι σε σοκάκι κι από σπίτι σε σπίτι, να ξαναπάρουν με κάθε θυσία την πόλη τους απ' τα χέρια του εχθρού. Κι είναι σίγουροι πως θα νικήσουν.

Εμείς βρισκόμαστε στο ανατολικό μέρος της πολιτείας, στα χαρακώματα. Εγώ, ο Μείλου κι ο Σαλέμ είμαστε στο ίδιο χαρακώμα. Ο Σαλέμ κι εγώ έχουμε γεμίσει το χαρακώμα με βόμβες Μολότοφ, που εμείς οι ίδιοι έχουμε φτιάξει. Άξαφνα εμείς, απ' τα χτεσινά ανέμελα κι άταχτα παιδιά έχουμε γίνει άντρες, αποφασισμένοι πολεμιστές. Τόσο πολύ έχουμε μεγαλώσει, που δεν αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας.

Τώρα πια, τα παιδιά των δυο αντίπαλων ομάδων έχουν γίνει ένα, και μάλιστα, από τότε που σκοτώθηκαν οι αρχηγοί μας, έχουμε γίνει πιο στενοί φίλοι. Μια βόμβα τούς είχε διαμελίσει και τους δυο. Μα αυτοί είχαν προφτάσει να τινάξουν στον αέρα με τις χειροβομβίδες τους μερικά καμιόνια και κάμποσα τζιπ του εχθρού.

Η μητέρα μου, η αδερφή μου κι η βάβω βρίσκονται στην άλλη όχθη του ποταμιού, πέρα απ' το δάσος με τις κουρμαδιές, στο σπίτι της θειας Μαριάμ. Ο γιος της θειας Μαριάμ έχει κι αυτός σκοτωθεί. Κι η θεια Μαριάμ έχει πάρει το ντουφέκι του και στέκεται στο χαρακώμα μπροστά στο σπίτι της, περιμένοντας να εκδικηθεί, να πάρει πίσω το αίμα της.

Η πολιτεία μας έχει γίνει αγνώριστη. Παντού καλάσματα, γκρεμισμένα σπίτια κι από παντού ανεβαίνει καπνός. Το όμορφο γεφύρι μας Κάρουν χτυπήθηκε από βόμβες κι έχει γίνει σαν μια καμήλα κομμένη στα δυο. Δεν έχει πια το σχήμα δοξασμένου καραβιού. Το καράβι μου έχει βουλιάξει. Ακόμη και τα πουλιά έχουν χαθεί απ' την πολιτεία. Ο φτωχόκοσμος κουβαλάει στον ώμο του ένα μπουγαλάκι με το βιος του και τρέχει στους δρόμους άστεγος και σαν χαμένος...

Απόσπασμα από το βιβλίο *Όνειρα με χαρταετούς και περιστέρια*, μτφ. Γιάννης Ρίτσος

Αντώνης Φωστιέρης

Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Θα κυλήσει δάκρυ πολύ, να μουσκέψει ώς το κόκκαλο τους ήρεμους διαβάτες των πόλεων, τους βιαστικούς ταξιδιώτες των ουράνιων δρόμων, τους ελεύθερους σκοπευτές της αγάπης. Θα κυλήσει δάκρυ πολύ, κάθε σταγόνα αξίζοντας ωκεανούς αιμάτων, βγαλμένα απ' το μεδούλι του πιο αβάσταχτου τρόμου, απ' τις ζεστές οιμωγές της πιο μαύρης δουλειάς. Θα πέφτουν οι νύχτες απάνω στις νύχτες, και το σκληρό παπούτσι πιέζοντας τον θλιβερό πολτό, τ' ανθρώπινα ονόματα. Θ' ανθίζουν οι μύτες του καρφιού, οι ακμές του ξίφους, ένα ξυράφι ακονισμένο και λαμπρό θα κόβει αργά, μα στέρεα, τα λίπη της ωραίας ορατότητας. Εκεί ο σαρκικός καρκίνος, το αδίσταχτο σκουλήκι του μυαλού, και ο διάβολος που –μπήγοντας με απαίσιους συριγμούς το διαβήτη του στην κόρη του ματιού– διαγράφει κύκλους κύματα, ορίζοντας τ' απέραντα τεμένη της λατρείας του, σημειώνοντας με λερωμένο δάχτυλο στο μέτωπο τους λίγους εκλεκτούς του. Κι απάνω με μαστίγιο η αλήθεια, κωφάλαλη χτυπώντας δέρνοντας βαθιά εκείνους που της δόθηκαν – γιατί κολάζει ο Θεός μονάχα τους πιστούς του, γιατί γροθοκοπάμε αυτούς που μας αγάπησαν, γιατί ο χρόνος σβήνει όσους τον τρέμουνε, γιατί η θάλασσα ρουφάει τους ναυτικούς κι ο αέρας τους αεροπόρους, γιατί οι μανάδες φοβερίζουνε τα τρυφερά παιδιά τους, και το παιδί κλωτσάει μέχρι αίματος το τρυφερό γατί που του εμπιστεύτηκαν. Εκεί λοιπόν που ανοίγουν τα νερά του στερεώματος και αστραπές ξεκλώνουνε τις ρίζες τ' ουρανού, που τα μωρά γυρίζουνε στη μήτρα τους και τα γλοιώδη έμβρυα στην αναμονή τους. Το πετρέλαιο ποτίζει τα εργοστάσια, το σπέρμα τον πόνο κι η Γνώση ένα τεράστιο δέντρο, βγαίνοντας απ' τον νεκρό καιρό, να δείχνουνε τα δάχτυλα κλαδιά του εκατομμύρια δρόμους. Εκεί το δάκρυ, εκεί το αίμα, το κίτρινο ποτάμι των εκκρίσεων, η λίμνη του πυρός η καιομένη εν θείω, το παγωμένο πέλαγο των αισθημάτων σου, όπου πετάνε κρώζοντας ανθρωποφάγοι γλάροι, όπου πετρώδη σύννεφα σπκώνουν σιντριβάνια, και μόνη η Κιβωτός Χαμόγελο τραβάει ακυβέρνητη, παλεύοντας αγέρωχα τη μυστική –αλλ' ένδοξη– αυτοκρατορία του μίσους.

Από την ποιητική συλλογή *Ο διάβολος τραγούδησε οισωτά*, Εγνατία, 1981

Νατάσα Χατζιδάκι

ΟΠΩΣ ΑΥΤΗ Η ΕΠΟΧΗ

Όταν ακουγόταν ο γνώριμος ήχος
Σειρήνα μαζί και θόρυβος αναβατήρα
Άρχιζε να επικρατεί κατάσταση πανικού
Πολλοί τινάζονταν στην παγωνιά των δωματίων τους
Έξαλλοι έτρεχαν ν' αλλάξουν τις όχθες
Και να επιστρέψουν στις λιμνώδεις βαθιές
Περιοχές απ' όπου προήλθαν σε μακρινές εποχές
Αναγνωριστικές περίπολοι σέρνονταν αργά
Πάνω σε λάσπη και σε ανεσκαμμένα χώματα
Σε κόκκινα φύλλα που παρέσυρε ο άνεμος
Σε αγκάθια και στεγνή γη πολύχρονης ανομβρίας
Σε λόφους που αιφνιδιαστικά τους έθαψε το χιόνι
Κι αργότερα θα έθαβε και τις εξαντλημένες περιπόλους
Γιατί εδώ πρέπει να ειπωθεί ότι πολλές απόπειρες
Επικοινωνίας είχαν άδοξο τέλος αν και όχι απρόβλεπτο
Ήταν ακριβώς μια τέτοια εποχή που κι εγώ
Βρέθηκα εκεί όπου ο διαβήτης των επουρανίων
Είχε ξεριζώσει όλα τα συστήματα συναγερμού
Μπροστά μου έβλεπα ένα ποτάμι με τα νερά του ακίνητα
Και τότε φαντάστηκα μια πόλη που πάνω σε τεράστια
Κτίρια θα φύτεωναν δέντρα μεγάλα και δασύφυλλα
Θα υπήρχαν πηγές με κρυστάλλινα νερά στα πεζοδρόμια
Και η ζωή θα κυλούσε όπως στα όνειρα
Απόψε η πόλη έμοιαζε ωραία αλλά περίεργα έρημη
Θα έμενα άγρυπνη περιμένοντας το πρώτο φως της αυγής.

Θανάσης Χατζόπουλος

ΒΑΛΕ ΣΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

*Lege dem Toten die Worte ins Grab,
die er sprach, um zu leben.*
Paul Celan

Βάλε στο στόμα του νεκρού τα λόγια
Που δεν είπε για να ζήσεις

Κι όσα τον θάνατό σου ζήτησαν
Ονόμασέ τα να σβηστούν για πάντα

Βάλε στο στόμα του νεκρού την πέτρα
Που σου χάρισε για να σου κρύψει

Το μέγα δώρο της ζωής, το έρεισμα
Έξω απ' τον τάφο που σε θέλησε μαζί του

Βάλε στη θέση του νεκρού τη βία
Που σου δάνεισε

Και με αυτήν μέτρα το είναι σου, μέτρα
Το έχει σου και τη ζωή σου

Μέτρα το μέτρο σου στη βία του
Να βρεις εκείνη την απόκριση

Που, άμποτε, ποτέ δεν έσωσε
Για να σου δώσει

Από τη συλλογή *Κερί*, Το Ροδακίό, 2001

Έλενα Χουζούρη

ΕΑΛΩ Η ΠΟΛΙΣ

I

Η πόλη.
Οδοφράγματα, κυκλώματα, αναχώματα.
Ανάσες δύσκολες.
Πιέζεις τη σκανδάλη.
Η πόλη ανασυντάσσεται.
Σκύβεις, πέφτεις από το παράθυρο.
Σβήνουν τα φώτα.

Όρθιο σε βρίσκει η καταμέτρηση.

II

Η πόλη.
Κούκλα στα γόνατά τους.
Δεν έχει μιλιά τα μάτια τους.
Δεν έχει ανάσα οι κινήσεις τους.
Κινήσεις μωρού, φλεγόμενη κούνια.
Δεν έχει κούνια.
Δεν έχει μωρό.
Δεν έχει κούκλα.
Η πόλη στα γόνατά τους.
Δεν έχει γόνατα.

Γιώργος Χουλιάρης

ΠΕΡΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Μια κινέζα φίλη μου είδε το βράδυ έναν εφιάλτη. Ονειρεύτηκε πως όλοι οι Κινέζοι έμοιαζαν μεταξύ τους και δεν μπορούσε να ξεχωρίσει τον έναν από τον άλλο. Το πρωί κοιτάχτηκε στον καθρέφτη και διαπίστωσε με τρόμο να την κοιτάζει μια λευκή. Ευτυχώς δεν είχε ξυπνήσει ακόμη, ο εφιάλτης συνεχιζόταν και η λευκή στον καθρέφτη δεν θα την αναγνώριζε ποτέ ξανά.

Για να την παρηγορήσω, της είπα τι είχε συμβεί όταν ο Ρίτσαρντ πήγαινε στο γυμνάσιο στο Σαν Φραντσίσκο. Μια συμμορία κινέζων συμμαθητών του άρχισε να τον κυνηγά με άγριες διαθέσεις μέχρι που τον περικύκλωσαν. Ρίτσαρντ, τι συμβαίνει, φώναξε ένας περαστικός που τον αναγνώρισε. Αλλιώς λεγόταν αυτός που μας πούλησε την κακή μαστούρα, είπαν οι διώκτες του και τον άφησαν. Τι να κάνουμε όμως που όλοι μοιάζετε;

Η φίλη μου γέλασε. Δεν καταλαβαίνω τίποτε, μου είπε. It's all Greek to me.

Ναι, είναι κινέζικα, συμφώνησα.

Από το ανέκδοτο Λεξικό Αναμνήσεων

Χρήστος Χρυσόπουλος

Ο ΒΙΑΙΟΣ ΣΥΝΕΙΡΜΟΣ

Η βία είναι ένα φαινόμενο που απηφά τις καθολικές προσεγγίσεις. Όχι μόνον επειδή διέπει με διαφορετικούς τρόπους κάθε χώρο του επιστητού (φυσικό κόσμο, τέχνη, ιδέες, συμπεριφορές), αλλά επίσης επειδή καθορίζει μια θετική ιδιότητα για το υποκείμενο. Η βία είναι συνυφασμένη με την έννοια της ελευθερίας. Πρόκειται για τη διαρκώς βεβαιώσιμη δυνατότητα να επιλέξει κανείς το κακό. Να γιατί είναι μεθοδολογικά δύσκολο να μιλήσεις για τη βία: επειδή είναι αδύνατον να σταθείς απέναντί της ως αμέτοχος παρατηρητής. Όπως κάθε άσκηση στον λαβύρινθο της σκέψης, ο στοχασμός για τη βία αποτελεί ένα είδωλο του ίδιου του γράφοντος:

- Η βία είναι συχνά η άλλη όψη της ταυτότητας.
- Για να αποκτήσει το υποκείμενο την κοινωνική ιδιότητα του διακριτού, αναγνωρίσιμου προσώπου, απαιτείται η επιβολή διαρκούς και πολύμορφης βίας απέναντι στην πραγματικότητα.
- Κάθε ολοκληρωμένη δομή ασκεί βία, γιατί επιβάλλει μιας μορφής τάξη.
- Καμία ιδεολογία δεν διακηρύσσει ότι ασκεί βία για τη βία, πάντοτε επικαλείται έναν ανώτερο σκοπό.
- Κάθε μορφή βίας λειτουργεί, κατά κάποιον τρόπο, ως αντίσταση σε μιαν άλλη βία, την οποία και τείνει, εμμέσως, να παγιώσει.
- Αν η ιστορική εμπειρία επιβεβαιώνει τη βία ως αποδεκτό κοινωνικό κώδικα, τότε η βία αποτελεί αναπόσπαστο συστατικό της νεωτερικότητας.
- Η κουλτούρα υποκαθιστά τη βία με άλλα ονόματα.
- Η βία βρίσκεται στη γλώσσα.
- Κάθε λέξη μπορεί να μετασχηματιστεί σε απειλή, δηλαδή σε βουβή μορφή βίας.
- Η βία παράγει σύμβολα.
- Υπάρχει μια φαινομενολογία της καθημερινής βίας: λόγια, εκφορά, κίνηση.
- Στο βάθος, η βία δεν είναι η πράξη, αλλά ο τρόπος της σκέψης.
- Υπάρχει κάτι πιο βίαιο από την «αλήθεια»;
- Η βία είναι πάντοτε η βία του άλλου.
- Ακόμα και στη βία που στρέφεται κατά του εαυτού, ο άλλος εμπλέκεται με τρόπο καθοριστικό.
- Η βία είναι η άλλη όψη της ταυτότητας.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

συγγραφέων

HELLENIC
AUTHORS'
SOCIETY

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΓΙΝΕ
ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΥΤΙΜΗ ΣΥΜΒΟΛΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΨΥΧΟΓΙΟΣ